

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

DE VERANTWOORDELIJKHEID IN DE SPORT

Rede uitgesproken door Mr J. DEWEER op de plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie bij het Hof van Beroep te Gent op Zaterdag 19 November 1949

I. — Inleiding.

Dat de sport in onze hedendaagse maatschappij een zeer belangrijke plaats bekleedt, is klaarblijkend, zowel voor de grootste onverschillige als voor de meest rasechte sportenthousiast.

Niettegenstaande het woord « sport » pas sedert het einde der 19e eeuw als gangbare term geldt, kende de klassieke oudheid reeds diverse sporten als worstelen, vuistvechten, springen, discuswerpen, enz., dewelke vooral door de Griekse jongeren werden beoefend met het oog op de komende Olympische spelen.

De Grieken werden hierbij nagevolgd door de Romeinen, die echter een spekende voorliefde hadden voor sportactiviteiten welke voorbereidden tot de oorlog.

Die afwisselende toestand bleef zo tijdens de middeleeuwen en moderne tijden.

Op het einde der 19e eeuw echter ondervond de sport een ware heropleving om alzo trapsgewijze uit te groeien tot een belangrijk onderdeel van het moderne leven.

Zover is het thans gekomen, dat de sport is doorgedrongen tot alle standen en lagen onzer maatschappij, ja zelfs, binnen alle onderwijsinrichtingen, om niet te spreken van fabrieken, werkplaatsen, openbare instellingen, enz.

Zij beleeft thans een koortsachtige periode en heeft zich zodanig geëmanicepeerd dat zij bij machte is geworden grote massa's aan te trekken en te begeesteren.

Sportverenigingen worden opgericht, sportmanifestaties op touw gezet, atleten uitgewisseld, een leger van journalisten, trainers en technici op de been gebracht; kortom een sportwereld is geboren waarbij openbare besturen, organisatoren, spelers en toeschouwers betrokken zijn.

Welnu, welke is de juridische verantwoordelijkheid bij ieder van hen en welke zijn de gevolgen indien, tijdens een sportmanifestatie, een fout wordt begaan, materiële schade wordt veroorzaakt en kwetsuren of slagen worden toegebracht?

II. — Grondslagen der verantwoordelijkheid.

Het probleem der sportieve verantwoordelijkheid stelt zich dus op zeer scherpe wijze. Zij is zowel strafrechterlijk als burgerlijk te beschouwen.

A. De sportbedrijvigheid, in het algemeen gezien, heeft ongetwijfeld een sociaal nut. Goed geleide beoefening ervan beoogt ontspanning, uithoudingsvermogen en de harmonische ontwikkeling van het lichaam.

Jean Loup, in zijn werk « Le Sport et le Droit », definieert de sport aldus : « Les sports, c'est l'ensemble des exercices physiques pratiqués loyalement et sans désir de lucre par ceux qui s'y livrent, en vue de leur divertissement, du développement harmonieux et de l'endurcissement du corps, d'une victoire à remporter ou d'un record à battre. Exercices étroitement réglementés peuvent comporter certains risques librement acceptés par ceux qui s'y livrent ». (1)

In werkelijkheid nochtans moeten wij, spijtig genoeg, bekennen dat maar al te dikwijls lichamelijke letsels, zij het dan ook meestal onvrijwillig, worden toegebracht. Kneuzingen zijn aan de orde van de dag, maar hoeveel kwesturen kunnen de dood van een tegenstrever niet voor gevolg hebben.

De opgewondenheid tijdens een kamp of wedstrijd, de ongeduldige, ophitende en vaak onfaire houding van de massa's, toeschouwers en supporters, ziedaar allemaal factoren die voorzeker bijdragen tot de zenuwachtigheid bij en tot ongeoorloofde misbruiken vanwege de spelers zelf.

Tegenover dergelijke lichamelijke ongevallen staat de openbare opinie veelal onverschillig en koud. Dit leidt tot hardhandigheid en onsportiviteit.

De sport geniet van een onbetwistbare gedoogzaamheid, doch waar die sport uitgroeit tot anti-sociaal vertoon en dus een aanstoot is tegen de goede zeden en de openbare ourde, zouden onze Parketten genoegzame redenen kunnen vooruitbrengen om niet lijdzaam toe te zien.

Wakzaamheid en toezicht van het gerecht zijn allernoodzakelijkst.

B. Aangaande de burgerlijke verantwoordelijkheid

ditmaal dient gezegd dat deze ofwel een contractueel ofwel een extracontractueel karakter draagt.

Vooraf wordt de toepassing gehuldigd der artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, op grond van het extracontractueel karakter der verantwoordelijkheid. In werkelijkheid nochtans kan elke sportbeoefening ook aanleunen bij één of meer contracten.

Een eerste contract kan aldus tot stand komen tussen de organisator, hetzij van een sportinrichting, hetzij van een sportmanifestatie en de verschillende deelnemers.

Zodoende neemt het organiserend comité vrijwillig op zich een zeker aantal verantwoordelijkheden te regelen, naar gelang de aard en de inhoud der overeenkomst.

Dusdanige overeenkomst is tevens bij machte, indien het gaat althans omtrent een collectieve sportmanifestatie, verplichtingen in het leven te roepen voor ieder deelnemer ten opzichte van de andere.

Alzo komen wij tot de vaststelling van een tweede contract, meer ingewikkeld van aard, waarbij de deelnemer of speler zich op verschillende wijze verbindt ten opzichte van ieder categorie van betrokkenen: nl. de leden van éénzelfde ploeg, de spelers der tegenpartij en de organisatoren.

In zijn geheel genomen nochtans zijn die verschillende contractuele verplichtingen van ieder deelnemer te herleiden tot één enkele en wel bepaaldelijk, het naleven der diverse sportregelen, hetzij deze al dan niet vervat liggen in een zogenaamde codex.

Bij sportmanifestaties eindelijk waar toeschouwers worden uitgenodigd, is een derde soort contract mogelijk, waardoor de organisatoren van een sport-spektakel aan eerstgenoemden een zekere veiligheid waarborgen, waarvan de uitgebreidheid te bepalen is naar verhouding van de uitdrukkelijke of impliciete wil der beide partijen. (2)

Er zal ongetwijfeld sprake zijn van een contractuele aansprakelijkheid wanneer er werkelijk een contract bestaat, juridische verplichtingen inhoudende op voorwaarde nochtans dat de overtreden verplichting uit de aard zelf een streng contractueel karakter bezit.

Het bestaan van contracten inzake sport belet geenszins het ontstaan ener delictuele of quasi-delictuele verantwoordelijkheid voor de schade die kan veroorzaakt worden tijdens de uitvoering van een contract.

Alhoewel wel eens wordt beweerd dat een contract, hetwelk de wet der partijen is, een afstand in zich sluit van de voordelen voorzien bij de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, toch is het onbetwistbaar dat de delictuele of quasi-delictuele verantwoordelijkheid voortkomt van een algemene wet; de veronderstelling dat men er toch zou kunnen van afzien behoort tot het domein der zuivere en loutere theorie en kan allerminst weerstaan aan de praktische visie van het maatschappelijk leven.

In die zin vermelden wij het arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 23 November 1940 (3), alsmede het artikel van de hand van Jean Dabin en André Lagasse, handelende over «La responsabilité délictuelle ou quasi-délictuelle» (4).

Aangaande het zuiver extra-contractueel karakter der verantwoordelijkheid inzake sport stelt zich een zeer belangrijke vraag.

Is het noodzakelijk dat er een fout wordt weerhouden in hoofde van de dader, opdat een sportieve verantwoordelijkheid zou bestaan?

Met andere woorden, zou de theorie van Procureur-Generaal Leclercq, ofwel de traditionele opvatting der fout-idee van toepassing zijn?

Er is inderdaad een tijd geweest waarbij het Belgisch Hof van Verbreking, voortgaande op de stelling van zijn achtbare Heer Procureur-Generaal, op strenge en orthodoxe wijze verklaarde dat de fout bestond in het enkel feit van de inbreuk op andermans recht, wanneer die inbreuk voortkwam van de rechtstreekse daad van de mens. De wet, zo werd geredeneerd, verbiedt niet alleen het recht van anderen te krenken, ingevolge een fout, doch zij verbiedt vooral het recht van anderen aan te randen, zonder meer.

Hetzelfde Hof van Verbreking in een arrest van 23 Juni 1932 predikt aldus dat de extracontractuele aansprakelijkheid bestaat van het ogenblik af dat het bewezen is dat de enkeling, hetzij door een rechtstreekse of een onrechtstreekse daad andermans recht heeft geschonden. Wanneer is aangetoond, zo gaat het verder, dat de inbreuk gepleegd werd door zijn onmiddellijke daad, dan is hij als dader verantwoordelijk, zelfs dan indien het niet bewezen is dat een fout werd bedreven als oorzaak der schending van het recht. (5)

Of deze nieuwe theorie door het Hof van Verbreking op definitieve wijze is bijgetreden blijft een onbeantwoorde vraag.

Wat de rechtspraak betreft schijnen immers drie arresten van het Hof van Beroep te Brussel, dd. 22 Februari 1935, 28 Januari 1937 en 2 April 1938 alsmede een arrest van het Hof van Beroep te Gent, dd. 17 Maart 1937, die theorie aan te kleven. (6)

Nochtans, rekening houdende met het feit dat dagelijks talrijke vonnissen worden verleend inzake verantwoordelijkheid en dat, moesten verschillende onder hen de nieuwe theorie van Procureur-Generaal toepasselijk maken, zij dus ongetwijfeld om die redenen zouden worden gepubliceerd, is men al dadelijk verplicht in het kader der rechtspraak het gering belang van voornoemde vier arresten aan te nemen.

Wij menen dat het Hof van Verbreking betreffende de nieuwe theorie sindsdien volledig rechtsomkeer heeft gemaakt, hetgeen in beginsel, voor wat aangaat de toepassing der traditionele opvatting der fout-idee, de sportbedrijvigheid volledig ten goede moet komen.

Het is naar aanleiding van een geding tot schadevergoeding, ingesteld door een patiënt tegen een chirurg, ingevolge een heelkundige bewerking met ongunstige resultaten, dat het Hof in een recent arrest van 16 December 1948 heeft beslist, dat de aanranding op de integriteit van de persoon niet kan worden beschouwd als ongeoorloofd, wanneer deze het gevolg is van een activiteit die zich opdroeg aan de dader en waarvan de uitoefening geen enkele fout kan doen veronderstellen in hoofde van de ingrijpende chirurg. (7)

Aan elkeen van ons de verplichting op te leggen elke schade te herstellen, waarbij een eenvoudig verband van causaliteit zou worden vastgesteld, ware trouwens het leven onhoudbaar te maken, want het is overbodig er lang over na te denken om tot het besluit te komen dat wij op elk ogenblik aan anderen schade berokkenen.

Inderdaad, bijna de algemeenheid van rechtsleer en rechtspraak, zoals wij verder zullen zien, huldigen de toepassing der verantwoordelijkheid, wanneer aangetoond is dat het schadelijk feit het gevolg is van een foutief optreden, van het niet naleven der sportregelen, van onvoorzichtigheid, onvoldoende voorzorg, enz. Kortom, de fout-idee is de toetssteen voor de beoordeling der sportieve verantwoordelijkheid, niet alleen in België doch ook elders.

Hoe zal nu die sportieve verantwoordelijkheid worden opgelost in de voornaamste betrekkingen?

III. — Verantwoordelijkheid der Openbare Besturen.

Onderzoeken wij allereerst de verantwoordelijkheid ten opzichte der openbare of gemeentelijke besturen die toelating verlenen tot het organiseren van bepaalde sportmanifestaties.

De gemeentebesturen gaan geenszins de perken hunner administratieve bevoegdheid te buiten, wanneer zij maatregelen treffen aangaande de organisatie van en het toezicht over openbare feestelijkheden, dus ook sportmanifestaties, ingericht voor de ontspanning en het vermaak der ingezetenen.

In die omstandigheden handelen zij niet als een louter privaatspersoon, als een particulier, voor de behartiging der private belangen, maar wel in hoedanigheid van openbare macht; de gemeentelijke overheid vervult aldus een rol die haar eigen is. (8)

Luidens een zekere rechtsleer en rechtspraak staat het vast dat het verlenen van een administratieve toelating tot het organiseren van een sportbedrijvigheid op de openbare weg geenszins verantwoordelijkheid der openbare besturen kan medebrengen. (9)

Hiertoe steunt men zich op het feit, dat dusdanige toelating uitgaande van de burgemeester tot het inheid aanbelangt, met het gevolg dat de verantwoordelijkheid van organisatoren, spelers en toeschouwers in niets gewijzigd wordt.

Een arrest van het Hof van Beroep te Gent, dd. 16 November 1929 (10) zegt dat de administratieve toelating, uitgaande van de burgemeester tot het inrichten van een wielervedstrijd op de baan, alleen een politiemaatregel is, ten einde het verbod op te heffen op de openbare weg snelheidswedstrijden te houden door middel van voertuigen.

Die macht van de burgemeester, zo gaat het Hof verder, is uitdrukkelijk voorzien bij artikel 43 van het Algemeen Reglement op het Verkeer, handelende over de snelheid der voertuigen.

Geen enkele bepaling daarentegen machtigt het gemeentebestuur andere maatregelen op te heffen die voorgeschreven zijn om de veiligheid van het verkeer te regelen.

De machtiging behelst dus alleen de toelating voor de renner een snelheid te gebruiken die hinderlijk is voor het verkeer, maar behoudt de verplichtingen de openbare weg te gebruiken met de nodige voorzichtigheid, de voetganger tijdig te verwittigen bij het naderen van de renner en uiterst rechts te rijden.

Volgend geval werd eens aan het oordeel van het Hof van Beroep te Gent onderworpen.

Het schepencollege der stad Blankenberge had aan een luchtvaarder toelating verleend een luchtvaart te ondernemen, mits zich te gedragen naar zekere politie-maatregelen, en had hem hiertoe zelfs een geldelijke steun geschonken.

Het Hof van Beroep in het arrest dd. 17 Juli 1898 heeft het gemeentebestuur te Blankenberge niet verantwoordelijk verklaard voor het ongeval dat aan bedoelde luchtvaarder was overkomen, omdat, aldus het Hof, de handelwijze der stad in geen enkele mate de verplichting inhield de ongelukkige luchtvaarder te vrijwaren tegen mogelijke ongevallen. (11)

Betreffende het absoluut karakter der verantwoordelijkheid van de overheden kunnen Pirson en De Villé geenszins accoord gaan met de opvatting dat een administratieve machtiging elke aansprakelijkheid zou uitsluiten.

« Il n'y a plus lieu », zeggen deze auteurs, « d'avoir recours à la distinction entre le pouvoir agissant tantôt comme personne civile, tantôt comme personne publique ». (12)

Dit onderscheid, merken wij op, blijft wel bestaan doch bezit niet meer die efficiëntie wanneer het er op aan komt uit te maken of een fout mag worden weerhouden ten laste van de gemeenteoverheid.

Maar kan men dan de algehele onverantwoordelijkheid niet verdedigen met er op te wijzen dat de machtiging, zelfs in haar voorwaarden en uitvoeringsmodaliteiten, een product is van een soevereine appreciatie van het gemeentebestuur, niet onderworpen aan de beoordeling der rechtbanken?

Wij menen van niet. Indien een machtiging tot het inrichten van een sportmanifestatie wordt verleend onder voorwaarde die een onvoorzichtigheid of zorgeloosheid voor gevolg hebben, zoals bij voorbeeld het toelaten van balspel in een zeer smalle en drukke straat (13), dan zal dergelijke toelating ongetwijfeld een fout doen ontstaan in hoofde van het betrokken gemeentebestuur.

Het Hof van Verbreking oordeelt er echter anders over.

Te Brussel was een paard verward geraakt in de touwen aangelegd om een tent recht te houden op de openbare weg; het kwam terecht op een ijzeren onderdeel en verloor hierbij het leven. Een actie werd ingesteld tegen de stad Brussel.

Het Hof van Verbreking in arrest van 1893 (14) verklaarde de eis onontvankelijk op grond van volgende overwegingen :

« De beschikkingen der artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek zijn wetten van burgerlijke of private aard en regelen alleen burgerlijke of private betrekkingen.

Hieruit volgt, zo redeneert het Hof verder, dat een gemeente aan die beschikkingen onderworpen blijft telkenmale zij optreedt als privaatspersoon, maar er integendeel zal aan ontsnappen wanneer zij handelt als autoriteit. In deze laatste veronderstelling zal zij geen enkele verantwoordelijkheid oplopen. De gerechtelijke instanties zijn aldus niet bij machte na te gaan of een fout werd bedreven om al dan niet een maatregel te hebben uitgevaardigd en toegepast in de sfeer harer openbare attributiën. Wellicht brengt de Raad van State op dit terrein een nieuwe visie.

In casu werd aan de stad Brussel, die als autoriteit optrad, verweten toelating te hebben verleend tot het oprichten op de openbare weg van een installatie die oorzaak kon zijn van schadelijke gevolgen of verwaarloosd te hebben de zekerheid der voorbijgangers te waarborgen.

Het probleem is duidelijker wanneer het gemeentebestuur handelende in hoedanigheid van privaatspersoon met derden overeenkomsten aangaat die juridische gevolgen in het leven roepen en geen noodzakelijke accessoria vormen der bestuurlijke zending.

Indien de gemeente en de leden van het schepencollege, bij gelegenheid van openbare feestelijkheden, hetzij op eigen initiatief, hetzij in samenwerking met een bepaalde sportvereniging, de organisatie op zich nemen van een loopwedsrijd, wielrijderskoers en zo meer, dan zullen zij in geen geval onverantwoordelijk kunnen blijven, indien zij niet de nodige schikkingen mochten getroffen hebben om de veiligheid van anderen te waarborgen.

In dergelijke omstandigheden is bewust bestuur inderdaad opgetreden als een particulier, als een privaatspersoon en kan dus ontegensprekelijk zoals ieder individu verantwoordelijk worden gesteld voor het geval een fout of onvoorzichtigheid wordt bedreven, vastgesteld en bewezen.

IV. — Verantwoordelijkheid der Sportorganisatoren.

Naast de gemeentebesturen staan de organisatoren die een onbetwistbaar essentiële rol vervullen bij de inrichting der verschillende sportgebeurtenissen.

Organisator is hij die de inrichting en het algemeen verloop van één of meer sportproeven impliciet op zich neemt. Als organisator kunnen optreden een particulier, een moreel persoon, dikwijls ook openbare besturen, doch meestal sportclubs en -verenigingen.

Stippen wij vooraf aan dat de natuur hunner verantwoordelijkheid tegenover de toeschouwers ofwel contractueel ofwel extracontractueel of quasi delictueel is.

Zij zal onloochenbaar extracontractueel worden ten opzichte der niet-betalende toeschouwers, doch contractueel anderzijds ten aanzien van betalende toeschouwers. Het betreft dan inderdaad een werkelijke spectaculaire onderneming. Dit onderscheid evenwel heeft, praktisch gezien, geen al te groot nut.

De organisatoren, eerst en vooral, zullen zonder twijfel verantwoordelijk zijn indien zij sportactiviteiten op touw zetten zonder voorafgaandelijk de vereiste toelating te hebben aangevraagd of, a contrario, indien zij sportgebeurtenissen organiseren waarvoor het gemeentebestuur uitdrukkelijk verbod heeft opgelegd.

Het is tevens waar dat een administratieve machtiging niet als rechtvaardiging kan worden ingeroepen voor het organiseren van een gevaarlijke sportmanifestatie; de administratieve machtiging dekt geenszins de fout van de beschuldigde.

Wanneer de organiserende instantie van mening is dat de door het gemeentebestuur getroffen politiematregelen ontoereikend zijn, dan is zij ertoe gehouden af te zien van de vooropgezette plannen, indien zij zelf niet bij machte mocht zijn op adequate wijze de leemten aan te vullen. (15)

Gelijk welke instantie, die zich de naam van een ervaren, verstandig en voorzichtig organisator wil toegekend zien, drage er vooreerst zorg voor, de sportreglementen klaar en volledig op te stellen en niets aan het toeval over te laten.

Er zal immers verantwoordelijkheid bestaan wanneer die sportreglementen slecht zijn vastgelegd of door hun opstellers zelf niet nauwgezet worden nageleefd.

Uit het werk van Jean Azéma, « Le Responsabilité en matière de sports » (16), zullen wij volgende drie zeer interessante en tevens typische voorbeelden ontleenen, waarbij de organisatoren telkens verantwoordelijk werden verklaard om de sportreglementen niet te hebben nageleefd.

A. Ten eerste. De rechtbank van het Seine-departement velde op 20 Juni 1931 vonnis inzake bokssport.

Een jonge bokser werd gedood tijdens een boksmatch, op touw gezet door twee personen zonder hoedanigheid van officiële organisatoren der Franse Boksfederatie; geen van beiden had om een prefecturale toelating verzocht, noch beide bokkers aan een voorafgaandelijk geneeskundig onderzoek onderworpen, zoals voorgeschreven door de Franse Boksfederatie, noch deze laatste op de hoogte gebracht van de inrichting van de match. Zodoende was het voor de dokter onmogelijk geweest bij de jonge bokser de ziekte te ontwaren die hem in een toestand van uitgesproken lichamelijke minderwaardigheid had gesteld.

De twee organisatoren werden voor het fatale einde aansprakelijk verklaard. (17).

B. Ten tweede. Het Hof van Aix, door arrest van 7 December 1932, naar aanleiding nogmaals van een

boksmatch, veroordeelde zowel de organisator als de scheidsrechter, omdat beiden foutief waren opgetreden. Eerstgenoemde om een zeer jonge bokser van 14 jaar te hebben aangeworven, in een kamp tegenover een oudere, en dan ook meer ervaren tegenstrever; de scheidsrechter, van zijn kant, om dergelijke match geleid te hebben. (18)

C. Zijn vervolgens verantwoordelijk wegens doeding door onvoorzichtigheid, zo besluit de Correctie-Rechtbank te Mantes (15 Juni 1935), de organisatoren van een vliegmeeting, tijdens dewelke zich een dodelijk ongeluk voordeed, ingevolge het neerstorten van een vliegtuig bestuurd door een onervaren piloot die zij gelastten met het uitvoeren van luchtdopen, temeer daar het vliegtuig voorzien was van een zekerheidsdispositief dat niet aangenomen werd door de bevoegde technische diensten. De organisatoren waren bovendien geenszins bekend met de aangeworven piloot, wat betreft zijn bekwaamheid en hadden zelfs verwaarloosd zijn boordpapieren na te zien. (19)

Het spreekt dus vanzelf dat het aanwerven van onbekwame sportbeoefenaars een grove nalatigheid veronderstelt. Het onderzoek naar de bekwaamheid is inderdaad van kapitaal belang, opdat een wedstrijd met de minst mogelijke gevaren zou kunnen plaats vinden.

De organisatoren hebben verder tot plicht het terrein degelijk aan te leggen, de deelnemers te voorzien van alle materiaal en benodigdheden die noodzakelijk zijn voor een sportactiviteit.

Zij moeten tevens de politie van het sportvertoon op zich nemen, opdat het geheel zou verlopen met de nodige zekerheid.

Zij zullen evenmin uit het oog verliezen de bescherming en de veiligheid der talrijke genodigden te verzekeren door hen op een gepaste afstand te houden van het terrein of de plaats waar de deelnemers zich hoeven te bewegen, door het aanbrengen van afsluitingen en traliwerk.

De uitgebreidheid dezer voorzorgen zal nochtans grotendeels afhankelijk zijn van het meer of min gevaarlijk karakter der sport, alsook van de gebruiken dienaangaande.

Wat betreft de sportmanifestaties op openbare plaatsen en meer in het bijzonder op de openbare wegen, moeten buiten de gewone ook meer speciale of daartoe aangepaste voorzorgsmaatregelen worden genomen ten overstaan van de personen die totaal vreemd zijn aan de gebeurtenissen. (20)

Wij bedoelen hier natuurlijk de wiel- en motowedstrijden, alsmede de balspelen.

Indien van overheidswege onvoldoende politiematregelen werden genomen, zullen de organisatoren eerst en vooral de omloop van de wiel- en motowedstrijd volledig neutraliseren. Door enkel wachters te plaatsen op de meest drukke en gevaarlijke punten van de omloop nemen zij onvoldoende voorzorg en ware dit een constitutief element hunner fout.

De algehele neutralisatie van de gebruikte weg naast de gewone voorzorgen is een conditio sine qua non voor de niet-verantwoordelijkheid en een maatregel van absolute, strikte waakzaamheid.

Wanneer het mocht gebeuren dat eenwachter zijn post verlaat of blijkt geeft van een tekort in de hem opgelegde zending, zal hij ongetwijfeld persoonlijk verantwoordelijk zijn. (21)

Het is daarbij evident dat de toeschouwers zelf een voldoende voorzichtigheid aan de dag dienen te leggen, ook dan wanneer door de organisatie alle nodige voorzorgsmaatregelen zullen genomen zijn.

Indien de toeschouwer, ingevolge een strikt persoonlijke fout, door een wielrenner of motorenner ofwel

door een bal tijdens een balspel wordt gekwetst, dan zal hij zelf schuld hebben aan de noodlottige en schadelijke gevolgen; hij moet voor zichzelf de nodige schikkingen nemen (22) naar gelang de aard der sportactiviteit en zal zich vooral op een voldoende afstand dienen te houden. (23) Om zijn roekeloze houding te verschonen zal hij zich nutteloos beroepen op het organiserend lichaam.

Maar zal de verantwoordelijkheid der organisatoren niet verder reiken?

Met andere woorden, moet men de spelers, atleten of sportbeoefenaars niet beschouwen als de mandatarissen, de aangestelden van het organiserend comité, de sportclub of sportvereniging, wier «kleuren zij verdedigen», zoals met dit noemt in de sporttaal?

Sommige rechtsgelcerden, onder meer Savatier (24), verklaren kordaat dat men tevergeefs beroep zal doen op het element van ondergeschiktheid of het karakter van aangestelde om de organisatoren met een verantwoordelijkheid te belasten. De kwaliteit van aangestelde bestaat zelfs niet bij de beroepsspelers van een club of sportassociatie.

In dit verband dient nochtans een onderscheid gemaakt tussen de liefhebbers sportbeoefenaars en deze welke er een beroep van maken.

Normaliter beschouwd kan een sportfiguur niet worden aanzien als een aangestelde van zijn vereniging of club, omdat er tussen beiden geen banden van zuivere ondergeschiktheid bestaan.

Het tegenovergestelde kan wel waar zijn, moest een bepaalde sportvereniging beroepsspelers ter beschikking hebben die er een geldelijk voordeel uit trekken, of leven van de praktijk der sport. (25)

In dit geval zal men toch rekening willen houden, zowel met de inhoud van het contract, tot stand gekomen tussen club en speler, als met de feitelijke toestanden zelf. Beiden zullen aantonen of er al dan niet voldoende en klare elementen voorhanden zijn. Zo ja, dan noemen wij beide personen aansteller en aangestelde en zullen de organisatoren en spelers als dusdanig in het licht der verantwoordelijkheid worden beschouwd; het artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek zou alsdan toepasselijk worden voor het geval een derde persoon slachtoffer wordt door de fout van een aangestelde sportfiguur.

Uit dit alles volgt dat de verantwoordelijkheid der organisatoren verder reikt dan men oppervlakkig zou veronderstellen. De sport lokt ongetwijfeld de grote massa's naar de sportstadia, de lokalen en openbare wegen; het is dus niet zonder belang dat de organisatie op een degelijke basis worde ingericht en het organiserend lichaam blijf geve van een diep verantwoordelijkheidsgevoel.

V. — Verantwoordelijkheid van de spelers onderling en van de toeschouwers.

De clausules van niet-verantwoordelijkheid die hierbij vaak in het leven worden geroepen, zullen wij behandelen bij de beoordeling van de verantwoordelijkheid van spelers en toeschouwers die wij thans zullen aanvatten.

De sportbeoefening, evenals tal van activiteiten uit het maatschappelijk leven vertoont zekere en onbetwistbare gevaren; o.a. dodelijke ongevallen, lichamelijke letsels met al dan niet verregaande gevolgen en last but not least materiële schade aan goederen.

De studie der doctrine en rechtspraak, wijst erop dat de onverantwoordelijkheid op dit punt over het algemeen afhankelijk is van drie wel bepaalde voorwaarden :

Ten eerste : het strikt naleven der onderscheidene spelregels.

Ten tweede : de vrije en geldige toestemming bij het aanvaarden der risico's.

Ten derde : voorzichtig en waakzaam op te treden.

Laat ons nu samen deze drie punten ontleden.

1. Zonder het bestaan van vaste en duidelijke regelen zou elke sportbeoefening onmogelijk worden, omdat ieder sportman niets anders in het oog zou hebben dan de overwinning te behalen en de bloemen weg te kapen met alle denkbare middelen, de meest ongeoorloofde niet uitgesloten. (26)

Elke reglementering betreffende de fysieke geschiktheid en de voorwaarden tot deelneming ter zijde gelaten, zal inzake de spelnormen bijzondere aandacht worden besteed aan het tuchtvol optreden van ieder speler; de reglementen zullen zodanig dienen opgesteld dat zij een strenge oplettendheid en stipte eerbiediging vereisen. Wanneer de speler blijf geeft van onvoldoende kennis dezer spelregelen, moet zijn verantwoordelijkheid eveneens in het gedrang komen. (27)

Het geheel dezer spelregelen durven wij gerust het «Wetboek» te noemen voor hen die er als dusdanig worden in betrokken. Maar zou het doetrentend karakter van de sportreglementen dan niet onwankelbaar verzekerd zijn moest men hen een wettelijk karakter toekennen met de verplichting voor de rechtbanken deze tairijke reglementen als bronnen te raadplegen? Verschillende rechtsgelcerden hebben deze opvatting verdedigd. (28)

Doch dit lijkt ons enigszins overdreven.

De doetrentendheid der sportregelen zal ongetwijfeld gewaarborgd zijn indien, eerst en vooral, de «spelleider» of «arbitr» op nauwgezette en onverbidelijke wijze de toepassing weet te doen eerbiedigen. Hij zal een blaam richten tot de speler die op een overtreding wordt betrapt en, indien de fout schreeuwend is, zal hij hem met onmiddellijke uitsluiting betreffen.

De kampleider is in de sportwereld een man van gezag. Hij weze bij machte het normaal verloop van het spel te waarborgen.

Om dit doel te bereiken moet hij zich het spelreglement tot in de kleinste bijzonderheden eigen maken. Aldus is hij in staat telkens klare en onbetwistbare beslissingen te nemen, die de goedkeuring en het ontzag vanwege de spelers zullen wegdragen; twijfelachtige en partijdige beslissingen zullen vanzelfsprekend de onsportiviteit op de meest naderige wijze in de hand werken.

Verder, indien daartoe gegronde redenen bestaan, moet de ongeregeide of onaire speler door zijn vereniging, of in laatste instantie, door de federatie tijdelijk of blijvend worden geschorst naar gelang het geval. Het gebeurt, helaas, maar al te dikwijls dat schorsingen te vroeg tijdig worden ingetrokken; hierdoor bewijst men de sport een slechte dienst; zulke handelwijze ontnemt alle krachtdadigheid en gezag.

De rechter, ten slotte, belast met de beoordeling van het gedrag van een speler en het vaststellen van de graad van verantwoordelijkheid, zal wijs handelen wanneer hij de sportreglementen als gids en als bron zal raadplegen naast de gewone bewijsmiddelen welke te zijner beschikking zijn. (29)

Aldus kunnen wij geenszins accoord gaan met de opvatting der Rechtbank van Dinant in een vonnis van 6 Mei 1932 (30), waarbij een balspeler, die een toeschouwer had gekwetst, verantwoordelijk werd verklaard om reden van het gevaarlijk karakter van het spel, noch min noch meer.

De Rechtbank te Brussel, in een vonnis van 3 Juni 1931 (31), stelt de mening voorop dat het beoefenen

van een sport, gevaarlijk voor voorbijgangers of toeschouwers, zoals bij voorbeeld het balspel, op zich zelf reeds een fout uitmaakt, doch zij voegt er onmiddellijk aan toe dat die fout zal uitgesloten zijn, wanneer die sportactiviteit door de bevoegde overheid was toegelaten.

Hier tegenover stellen wij twee vonnissen van de Rechtbanken te Charleroi en te Namen (32), die zoals trouwens ook de Rechtbank te Dinant (33), geen gevolgen zullen toekennen aan de administratieve toelating.

In één woord, de stipte naleving der regelen schept weliswaar geen absolute onschendbaarheid, doch zij is een onloochenbare maatstaf voor de beoordeling van de voorzichtige spelers.

2. Wanneer wij spreken over het vrij en geldig aanvaarden der risico's als tweede voorwaarde van onverantwoordelijkheid, dan raken wij meteen allerlei problemen, verbonden aan het adagium: *volenti non fit injuria*. Wat wij hieromtrent zullen zeggen kan ook gelden voor de toeschouwers.

De zienswijze van Jean Azéma (34) omtrent het gewild risico, komt ongeveer hierop neer.

Eenieder, die een bepaalde sport beoefent onderwerpt zich aan zekere risico's: hij aanvaardt die geheel vrijwillig; wanneer hieruit schadelijke gevolgen voor hem ontstaan dan is hij er zelf verantwoordelijk voor, en het aanvaarden dezer risico's ontnemt hem de mogelijkheid de dader hiervoor verantwoordelijk te stellen.

De betekenis alsmede de waarde dezer opvatting dient nader ontleed.

Ter verdediging dezer theorie kunnen wij niet volledig accoord gaan met de toepassing der principes van het dienstwillig vervoer, waarbij de vervoerde zijn vervoerder enkel en alleen voor een grove fout verantwoordelijk zou kunnen stellen. (35) Doch het zal nog minder logisch zijn een vergelijking te maken met de patiënt die zogezegd vrijwillig de risico's aanvaardt, verbonden aan een heelkundige bewerking.

De sportbeoefenaar, inderdaad, aanvaardt de risico's geheel vrijwillig en zonder enige morele dwang, terwijl de zieke, de chirurg laat ingrijpen omdat hij enkel te kiezen heeft tussen een mogelijke dood en de redding van zijn leven. Deze handelt dus wel onder morele dwang.

Doch kwestige theorie berust eigenlijk op een misverstand, voortspruitende uit een gebrekkige definitie van het woord risico. Risico betekent ontegensprekelijk toeval. Zij die zich aan de sport begeven zijn er zich wel van bewust dat de activiteit die zij aldus aan de dag leggen, risico's medebrengt en zij het slachtoffer kunnen worden van een ongelukkig toeval.

Dezelfde vaststelling dient aangenomen voor de toeschouwers.

De theorie der aanvaarding van het risico, met andere woorden, deze van de aanvaarding der toevallige gevolgen, is gans overbodig en biedt geen enkel praktisch nut. Het toeval, inderdaad sluit iedere verantwoordelijkheid uit. Sportmannen en toeschouwers stellen zich bloot aan deze toevalligheden.

De rechtsleer en onder meer, Henri Lalou (36), verdedigt anderzijds, en zeer terecht natuurlijk, dat de aanvaarding der risico's enkel zal kunnen worden ingeroepen op voorwaarde dat de verschillende spelregelen vooreerst stipt worden nageleefd en geëerbiedigd, doch besluit achteraf dat alleen de normale gevaren, inherent aan de sportbeoefening, onderworpen zijn aan de theorie van het gewild risico met uitsluiting evenwel van de grove fouten. (37)

Indien de spelregelen worden verkracht zullen de daders zich hierdoor schuldig maken aan een onbe-

twistbare en zware fout. Hieromtrent bestaat er geen betwisting.

Anderzijds, zo enkel de zware fouten niet worden aanvaard, wil dit tenslotte zeggen dat men op grond van het gewild risico niemand verantwoordelijk kan stellen voor lichte fouten. Men zou dus in de gevolgen der lichte fouten moeten berusten.

Welnu, berusten in de gevolgen der lichte fouten, betekent veeleer een stilzwijgende clause van niet-verantwoordelijkheid voor elke lichte fout. De aanvaarding van dergelijk «risico» is dus veeleer te beschouwen als een dusdanig beding dat niets te maken heeft met de theorie der aanvaarding.

Wij zegden daar straks dat de rechtsleer uitsluitend de normale gevolgen, inherent aan elke sportactiviteit, in de theorie van het gewild risico wil ingeschakeld zien. Docht wijst het gebruik van zulkdanige terminologie niet op een tegenstrijdigheid met onze opvatting van het risico, waarin wij alleen de toevallige gevolgen begrepen willen zien?

Geenszins, omdat in het maatschappelijk leven elke toevallige gebeurtenis een verschijnsel is dat normaal kan gebeuren en dus ook als normaal te voorzien is.

Welke is nu de waarde van de specifieke clauses van niet-verantwoordelijkheid?

De contracten waarover wij aanvankelijk spraken, verdienen wel grote belangstelling daar zij kunnen handelen over de gevaren die elke sportbeoefening noodzakelijk meebrengt en zij alsdan besluiten hetzij tot de volledige uitsluiting, hetzij tot de beperking van elke verantwoordelijkheid.

In Frankrijk was er een tijd dat dusdanige clauses inzake delicten en quasi-delicten niet waren toegelaten op grond van het karakter van opeubare orde der artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. (38)

Er werd immers overwogen dat de delictuele aansprakelijkheid niet het gevolg was van de wil der partijen, doch uit de wet zelf voortspruit, terwijl inzake contracten de geldigheid der clauses werd toegestaan omdat, wanneer een mede-contractant ten overstaan van de andere de belofte doet van een wel bepaalde prestatie, het gemeen recht hem er toe niet verplichtte en de beschikkingen van het artikel 1382 aldus vreemd zijn aan de gevolgen ener daad die niet is voorgeschreven door het gemeen recht. (39)

De hedendaagse rechtsleer, evenwel, schijnt in meer gunstige zin te evolueren, door de geldigheid der bedingen van niet-verantwoordelijkheid te aanvaarden, met uitsluiting nochtans van het bedrog, de zware fout, het bestaan van een bijzondere wettekst en de schade aan personen. (40)

Een sterk gevestigde Belgische rechtspraak deelt deze opvatting.

Citeren wij enkel twee arresten van het Hof van Verbreking, d.d. 22 Februari 1900 en 21 Februari 1907, alsmede twee arresten van het Hof van Beroep te Brussel en te Luik van 7 Juli 1887 en 1 Februari 1888. (41)

In dit verband vermelden wij nog de interessante bijdrage van Jean Van Rijn onder de titel «Les clauses de non responsabilité». (42)

In globo de clauses van onverantwoordelijkheid te aanvaarden ware een spoorslag voor het ongebreideld gedrag der sportlui. De beperking van dit vermogen is ingegeven door de zorg alle verwaarlozing en onvoorzichtigheid zoveel mogelijk tot het minimum te herleiden.

Het bedrog en de zware fout staan ongetwijfeld loodrecht tegen de openbare orde; zich ontlasten van elke schade aan personen, hoe licht die ook weze, is onaanvaardbaar omdat de persoon van de mens, naast

de overwegingen van openbare orde, volledig buiten de handel is.

Men kan dus wel onverantwoordelijk zijn voor lichte fouten, doch enkel wat betreft de schade aan de goederen.

De clausules van niet aansprakelijkheid tenslotte vermeld op de afgeleverde ticketten en desgevallend ook op de aanplakbrieven en inhoudende dat het bestuur elke verantwoordelijkheid in geval van ongeval van zich afwerpt, zijn naar onze mening, niet tegenstelbaar aan die toeschouwers welke deze niet op een vaste en onbetwistbare wijze hebben bijgetreden.

Zij zullen er inderdaad eerst kennis van krijgen na betaling van de inkomprijs en meestal gebeurt het dat zulke clausules niet eens hun aandacht opwekken. (43)

Het zou er dus op aankomen bedoelde bedingen klaarder naar voren te doen komen en wel zodanig dat de toeschouwers, vooraleer zij het inkomgeld voldoen, reeds kennis hebben kunnen nemen van gelijkwaardige bedingen.

Nopens voornoemde tegenstelbaarheid zou er dan tussen beide gevallen een hemelsbreed verschil bestaan.

3. Als derde en laatste principiële voorwaarde van niet-verantwoordelijkheid stelt zich het beoefenen van de sport met de nodige voorzichtigheid.

Het volstaat de speler geenszins uitsluitend beroep te doen op de strikte naleving der sportregelen om zijn onverantwoordelijkheid luidkeels uit te roepen, wanneer desondanks ten zijne laste toch een fout mocht bewezen zijn.

Een onvoorzichtigheid kan immers voldoende wezen om de schuld en dus ook de verantwoordelijkheid aan te tonen.

En toch zal de rechter bij de appreciatie van de fout rekening willen houden met het feit dat vele wedstrijden bij de spelers een atmosfeer van warme wedijver doen ontstaan. De feiten moeten naar die maatstaf worden beoordeeld. (44)

Door de Hoven van Beroep te Luik en te Brussel, respectievelijk bij arresten van 17 April 1923 en 3 Juni 1931, werd aangenomen dat de eenvoudige onhandigheid van een balspeler bij het terugwerpen van de bal niet als een fout kan worden weerhouden. (45) Laatstgenoemd arrest voegt er echter aan toe, dat er wel fout zal zijn, wanneer de speler de gewone spelregelen heeft miskend.

Zo is ook uitgemaakt door de Franse Rechtbanken dat de tennisspeler geen enkele fout begaat wanneer hij, tijdens een regelmatige en normale match en mits naleving van alle regelen, een bal terugzendt op een wijze, die, om er in te lukken, een zeker geweld vergt.

Dezelfde toepassing werd o.a. gemaakt voor het kaatsspel en de voetbalsport. (46)

Maar men zal toch dadelijk moeten toegeven dat het in abstracto totaal onmogelijk is een bevredigende opsomming te geven van wat in hoofde van de speler voorzichtigheid of onvoorzichtigheid is.

Zoals op gelijk welk terrein zal ook hier de onvoorzichtigheid velerlei en ontelbare vormen aannemen. De juiste toedracht van zaken en de omstandigheden, kortom het geheel van feitelijke elementen, ziedaar hetgeen bij ieder concreet geval is te overwegen en grondig te beoordelen wil men ertoe besluiten of een fout op grond van onvoorzichtigheid kan worden ten laste gelegd.

VI. — De geweldige sport (boks in het bijzonder).

Indien het wettelijk karakter van de verschillende sportsoorten niet wordt betwist, kan zeer bezwaarlijk

hetzelfde gezegd van die sport waar de tegenstrevers elkaar vrijwillige slagen toebrengen. Wij bedoelen meer speciaal: de catch en de bokssport.

Onderzoeken wij enkel de bokssport. Wat hieromtrent wordt gezegd geldt ook in velerlei opzichten voor de catch-sport, die wij nochtans niet expliciet zullen beoordelen.

De teksten waarop men van meetaf aan zou kunnen steunen om de strafbaarheid der bokssport te onderlijnen zijn ongetwijfeld de artikelen 398 en volgende van het Strafwetboek, betreffende de vrijwillige slagen of verwondingen.

En toch is het waar, hoe paradoxaal het ook moge klinken, dat de bokssport — en wij drukken op het woordje «de» — niet onder toepassing valt der artikelen 398 en volgende. De reden hiervoor is niet het accoord tussen partijen waaraan, inderdaad, elke strafwet weerstaat. De niet-strafbaarheid volgt eerder uit de natuur zelf van het boksen; de slagen die worden gewisseld vormen een les, een oefening, een training of een spel tussen liefhebbers met het oog op de handigheid en de soepelheid van het menselijk lichaam (47); zij betekenen veeleer een vuistschermkunst, noch meer noch min. Wij bedoelen hier natuurlijk het boksen beoefend tijdens trainingen en exhibities of uit loutere liefhebberij. Maar dat zal het geval niet zijn bij de boks tijdens op touw gezette competities, officiële matches en kampioenschappen.

Gebeurt het misschien niet dat de bokser, wanneer zijn tegenstrever reeds een gekloven wenkbrauw heeft, steeds een opening zoekt naar die zelfde wonde en indien hem de gelegenheid wordt geboden er altijd maar op doorhamert om zijn makker af te matten en zo snel mogelijk buiten gevecht te stellen. Is het vals de furie en de hardheid in te roepen tijdens de kampen betwist door mannen als Marcel Cerdan, Joe Louis, om er maar een paar te noemen. Wie herinnert zich niet de formidabele afstraffing en slachting van de Engelse zwaargewicht Bruce Woodcock.

In de loop van dit jaar overleden niet minder dan acht boksters tengevolge aan opgelopen verwondingen tijdens officiële kampen, waarvan één op de ring zelf nadat hij naar de planken was gestuurd.

Om de onstrafbaarheid van dergelijke bokssport aan te tonen, beroept men zich op verschillende theoriën (48), welke wij vluchtig zullen beoordelen.

A. — *Eerstens: deze gesteund op de afwezigheid van het materieel element.* Die opvatting lijkt ons inziens onjuist daar de slagen toegebracht tijdens officiële wedstrijden ontegensprekelijk vervat liggen in de termen door de wet zelf gesteld.

Om deze doctrine te verdedigen is het totaal verkeerd te beweren dat de regels van het boksen zodanig zijn opgesteld dat de slagen onmogelijk kwetsuren kunnen veroorzaken.

Bij andere sportvertakkingen, immers, gaat het om het hanteren van een bal of het afleggen van een afstand binnen de kortst mogelijke tijd, om er slechts een paar te noemen, terwijl bij bokskampen, slagen in de ware zin van het woord worden gewisseld die rechtstreekse gevolgen met zich medebrengen en de normale risico's van andere sportactiviteiten ver te boven gaan. De slagen, inderdaad, toegebracht tijdens exhibities of trainingen kunnen niet dezelfde zijn als deze tijdens een officieel gevecht; intentie, geest en stemming, en zeker ook de verlokkelijke geldelijke voordelen, doen dergelijke slagen onbetwistbaar ont-aarden in diegene door de strafwet zelf bedoeld.

B. — *Tweedens: de theorie gesteund op de afwezigheid van het wettelijk element.* De strafwet zou niet

toepasselijk zijn omdat de wetgever de bokssport niet uitdrukkelijk heeft veroordeeld: nulla poena sine lege. Expliciet verbod is overbodig om de moderne bokssport als onwettig te bestempelen en de impresivieeler is daarbij zonder efficientie omdat de wetgever de bestraffing der vrijwillige slagen of verwondingen heeft gewild, onverschillig de daartoe aangewende middelen. Met andere woorden, de slagen die twee bokkers bij een officieel gevecht elkaar toebrengen hebben geen uitstaan meer met de behendigheid en de geoefendheid van het lichaam, en kunnen niet worden gewettigd door een nauwgezette reglementering der bokssport, gezien de strafwet van openbare orde is en blijft.

Betreffende dezelfde doctrine delen wij niet de mening dat de bokssport geoorloofd is om reden van een afwijking en gedoogzaamheid ontstaan uit de gewoonte. Een gewoonte kan immers de toepassing van een strafwet niet in de weg staan.

C. — Evenmin kunnen wij de stelling bijtreden die steunt op de *omstandigheden welke het misdrijf uitsluiten*.

De sport, zo zegt men, heeft haar sociaal nut en het doel van de sport verrechtvaardigt haar beoefenaars op dezelfde wijze als het doel van de heilkunde, de chirurgen verrechtvaardigt.

In verband met de behandeling van de aanvaarding der risico's, zagen wij reeds dat zulke vergelijking op losse gronden berust.

De omstandigheden welke aan een daad, die principieel strafbaar is gesteld door de wet, haar strafrechtelijk karakter ontnemen en alzo het misdrijf uitsluiten, met andere woorden de objectieve gronden van verrechtvaardiging, zijn door de wet streng vastgelegd, n.l. het gebod van de wet en het bevel van de overheid, de noodtoestand en de wettelijke zelfverdediging en het handelen krachtens eigen recht.

Inzake boks, kan de toestemming van het slachtoffer als grond van de verrechtvaardiging niet worden aangenomen. De toestemming, in de gevolgen der lichte fouten noemden wij reeds een clause van niet verantwoordelijkheid en de gevolgen dezer banale fouten zijn daarbij enkel aanvaardbaar wat betreft de goederen met uitsluiting van 's mensen physische persoon.

D. — Als laatste verdediging ontmoeten wij de *afwezigheid van het moreel element*.

Deze theorie is evenmin aanvaardbaar. Zelfs toegegeven dat de bokser niet het inzicht heeft zijn tegenstrever schade te berokkenen, toch is hij er zich integendeel heel goed van bewust dat de slagen en de stoten die hij toebrengt, doding of verwondingen kunnen voor gevolg hebben, zelfs dan wanneer alle boksregelen stipt werden nageleefd.

De hedendaagse officiële bokser heeft niets anders op het oog dan met alle physisch en brutaal machtsgebruik, zijn tegenstrever ten spoedigste en op de zekerste manier uit te sluiten; zijn optreden in de ring moet de wil veronderstellen deel te nemen aan die daden welke de wetgever heeft willen te keer gaan.

In zijn Ministerieel Rondschriften van 30 Juli 1913, gericht aan de Parketten, verzocht de Heer Carton de Wiart, toenmalig Minister van Justitie, de Belgische Magistraten op strenge wijze te vervolgen onder beschuldiging van vrijwillige slagen en verwondingen, al deze welke vrijwillig aan kampen of boksmatches deelnamen en waarvan de weezinwekkende brutaliteit door het belang der lichaamsoefeningen niet kon worden verrechtvaardigd en gedurende dewelke de

tegenstrever eraan blootgesteld is de ergste lichamelijke letsels te ondergaan. (49). Dit is kortaat gesproken. Maar een arrest van het Hof van Beroep te Dowaaï dd. 3 December 1912, (50) stelt de mening voorop dat de bokssport, noch een immoreel noch een onwettelijk karakter draagt omdat het boksen een uiting is van kracht, soepelheid en uithoudingsvermogen en onstrafbaar blijft wanneer de regelen worden geëerbiedigd; de ongelukken die er kunnen uit voortkomen vormen enkel een risico gemeen aan elke geweldige sport.

In tegenstelling met het Hof van Beroep te Dowaaï, zegt een arrest van het Hof van Beroep te Gent van 8 Juli 1927 (51) dat het boksen, in principe, niet valt onder toepassing der artikelen 398 en volgende van ons strafwetboek en de niet strafbaarheid gegrond is op de eigen natuur der slagen die alleen de handigheid en de geoefendheid van het lichaam tot doel hebben. Die slagen daarentegen die letsels, kwetsuren en zelfs breuken kunnen veroorzaken, beantwoorden niet meer aan dat doel. Wanneer die lichamelijke schade, aldus het Hof, door de bokkers zijn te beschouwen, niet als een eenvoudig ongeluk dat de normale vooruitzichten te boven gaat, maar wel als een mogelijk gevolg van de slagen welke ze zich vrijwillig toebrengen, dan krijgen die slagen een gewelddadig karakter en zijn zij het gevolg van een kwaad opzet welke enkel de wet bij machte is uit te sluiten wanneer zij het geweld toelaat of gebiedt.

Het Hof van Beroep te Gent, nadat de dader eerst door de Correctionele Rechtbank te Gent was vrijgesproken, veroordeelde aldus de bokser De Coninck om zijn tegenstrever Albert het kaakbeen te hebben gebroken in een match waar nochtans alle regelen door beide bokkers stipt werden nageleefd en waarbij zelfs het slachtoffer achteraf hulde had gebracht aan de loyaliteit en de correcte houding van zijn tegenstander.

Dit bewijst dus dat het Hof, zonder het boksen als sport onvoorwaardelijk te willen veroordelen, toch op kennelijke wijze het standpunt Carton de Wiart bijtreedt en zodoende minstens impliciet toegeeft dat officiële bokskampen niet kunnen bogen op een zuiver en onbetwistbaar wettelijk karakter.

Nochtans, om in dit geval logisch te zijn met zichzelf, had het Parket niet enkel de beschuldigde De Coninck moeten vervolgen, maar eveneens het slachtoffer zelf dat ook met eerstgenoemde vóór het ongeval talrijke slagen had gewisseld.

Als besluit voor de beoordeling van de gewelddadige sport en ten einde aan te tonen hoe hysterisch de bokssport wordt verdedigd, is het interessant hier textueel over te nemen wat Jean Azéma schrijft omtrent de knock-out :

« Si le knock-out a été réglementairement exécuté, » il n'emporte aucune conséquence grave : le boxeur » se relèvera au bout d'un temps plus ou moins long, » temps qui décidera ou non de sa défaite; il semblera » se réveiller d'un sommeil peut-être un peu pénible, » mais son corps ne portera pas seulement la trace du » coup reçu... » (52).

VII. — De verantwoordelijkheid voor de zaken die men onder zijn bewaking heeft. (Art. 1384 - 1385 - 1386 van het Burgerlijk Wetboek.)

Doch na dit alles valt er tevens op te merken dat inzake sport de verantwoordelijkheid eveneens kan worden beschouwd in verband met de zaken die spelers en organisatoren onder hun bewaking hebben.

Daar het evenwel onmogelijk is thans een diepgaande beoordeling aan te vatten van deze soort

verantwoordelijkheid — want de studie ervan is te uitgebreid en vormt stof genoeg voor een afzonderlijke uiteenzetting — zullen wij ons beperken tot een paar algemeenheden.

Wanneer men de verantwoordelijkheid beschouwt voor de schade die veroorzaakt wordt door middel van de zaken die men onder zijn bewaking heeft, dan kunnen wij die zaken of voorwerpen in verschillende categoriën onderverdelen.

Allereerst hebben wij deze welke onder de bewaking staan van ieder deelnemer afzonderlijk zoals het geweer, het paard, de golfstick, het racket; tweedens, zij die onder de collectieve en gezamenlijke bewaking staan, zoals de voetbal en tenslotte de gebouwen zelf, die onbetwistbaar onderworpen zijn aan de bewaking van de organisatoren.

Doch zeggen wij terstond dat de normale risico's verbonden aan de daad van deze zaken — en hierbij beschouwen wij de risico's in de betekenis die wij vroeger hebben aanvaard — geen de minste verantwoordelijkheid zullen in het leven roepen.

Er zal integendeel wel verantwoordelijkheid bestaan ingeval van instorting van een sportgebouw of tribune omdat zulke voorvallen geenszins vervat liggen in de normale risico's van een sportbedrijvigheid.

Het is tenslotte de mening van een sterk gevestigde rechtspraak dat de verantwoordelijkheid ten laste van de bewaker, vooreerst afhankelijk is én van het gebrek van de zaak én van het oorzakelijk verband tussen dit gebrek en de schade (53).

VIII. — De verantwoordelijkheid bij de sportbeoefening in fabrieken en werkplaatsen.

Wij zegden reeds bij de aanvang dat de sportactiviteit zowat overal is doorgedrongen; zij wordt inderdaad druk beoefend onder de leden en het personeel van fabrieken en werkplaatsen.

Opdat aan het slachtoffer van een arbeidsongeval op basis der sociale wetgeving enige vergoeding zou worden uitgekeerd is het nodig dat het ongeval plaats vindt tijdens of door het feit zelf van de uitvoering van het contract ofwel op weg naar het werk.

Doch het is thans uitgemaakt dat niet alleen voor de ongevallen, die zich voordoen tijdens en door het werk zelf, de gepaste wettelijke vergoeding zal worden uitbetaald.

Een ruime interpretatie immers en parallel hieraan, een uitgebreide toepassing waren reeds voorgestaan door de rechtspraak. Vernoemen wij enkel ten titel van voorbeeld een vonnis van het Vrederecht te Brussel, dd. 12 September 1935, waarbij een ongeluk dat zich voerde bij het buitentreden van de werkplaats eveneens als arbeidsongeval werd beschouwd (54).

Deze principes, mits zekere voorwaarden, zullen dan ook van toepassing zijn, ingeval een ongeluk zich voordoet ter gelegenheid van een sportactiviteit.

Indien inderdaad de arbeiders de sport beoefenen tijdens de rustpozen, met het doel zich alleen te ontspannen, zullen de gebeurlijke ongevallen vergoed worden op basis, hetzij van de wet op de arbeidsongevallen van 24 December 1903, hetzij van het Besluit dd. 21 Maart 1945, houdende organisatie van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

De wet op de arbeidsongevallen zal toepasselijk zijn wanneer de arbeider tijdens de rustpozen beschouwd kan worden als staande onder het toezicht, het gezag en de leiding van de patroon; in alle andere gevallen op grond van het Besluit van 21 Maart 1945 (55).

De ongevallen, anderzijds, die zich hebben voorgedaan tijdens sportcompetities of exhibities zullen

dienvolgens totaal uitgesloten blijven omdat deze in generlei verband staan met de uitvoering van het arbeidscontract.

Slotwoord.

Om te eindigen, menen wij uit het voorgaande volgende algemeen besluit te mogen trekken.

De sportbedrijvigheid kent inderdaad een ongewone bloei, bezit een wettelijk karakter, doch zij geniet bij dit alles van een onbetwistbare gedoogzaamheid, terwijl de geweldige competitieporten (boksen, catchen) zich niet het minst kunnen beroepen op het wettelijk karakter van de sport in het algemeen; deze laatste groeien uit tot een zuiver anti-sociaal spektakel en wakkeren ongezonde emoties aan; deze laatste competitie sporten kordaat te verbieden, ware een heilzame en noodzakelijke maatregel.

De gerechtelijke instantie, bezorgd om de gaafheid en de vrijwaring van het doel der sport, alsmede om de openbare orde en de goede zeden, zouden meer waakzaam kunnen toezien en onverschoonbare misbruiken beteugelen.

Omdat het verder niet te loochenen is dat de sport gevaren en risico's nasleept en zij die ze beoefenen onbewust en veelal onwetend zijn omtrent de gevolgen, moet deze behandeling tevens het onmisbaar karakter der geldelijke verzekering doen inzien zelfs door waar aan sport wordt gedaan, uit de meest onschuldige liefhebberij.

Maar wij zijn er ook ten stelligste van overtuigd dat de tegenwoordige competitie — en betaalde sport, de ongenesbare kankers zijn voor het leven en de vooruitgang van ieder gezonde sportbeoefening.

Competitiesport baart ongezonde wedijver; de betaalde sport leidt tot ongeoorloofde praktijken en ontnemt haar een essentieel onbaatzuchtig karakter.

De uitschakeling of minstens de reorganisatie dezer twee elementen zou oneindig veel bijdragen tot de wedergezondmaking waartoe nog een lange weg dient afgelegd. Doch wanneer die aanklacht wordt begrepen, wanneer gezond verstand en goede wil onverbreekbaar worden gebundeld, kan er veel worden gered voor het heil van de sport en dus ook van ons Volk.

BRONNEN

- (1) Jean Loup, *Le sport et le droit*, Dalloz, 1930, p. 9.
- (2) René, Savatier, *Traité de la resp. civile en droit français*, Paris, t. II, N° 853.
- (3) Ber. Brussel, 23-11-1940, Pas. 1941, II, 54; noot onder Cas. 14-3-1939, Pas. 1939, I, 140.
- (4) Jean, Dabin en André, Lagasse, *La resp. délictuelle ou quasi-délictuelle*, Rév. crit. de Jur. belge, 1er trim. 1949.
- (5) Cas. 23-6-1932, Pas. 1932, I, 200 tot 212.
- (6) Ber. Brussel, 23-2-1935, Pas. 1938, II, 92.
- Ber. Brussel, 28-1-1937, Rév. Gén. Ass. Resp. 1937, 2329.
- Ber. Brussel, 2-4-1938, *ibidem*, 1938, 2703.
- Ber. Gent, 17-3-1937, Pas. 1938, II, 62.
- (7) Cas. 16-12-1948, Rév. Gén. Ass. Resp. 1949, 4354.
- (8) A. Valerius; *Organisations, Attributions et responsabilité des Communes*, 1912, t. III, Titel XII, Kap. I, Sie. IV, I, Principes.
- (9) Namen, 12-5-1925, Pas. 1930, III, 58; verg. Luik, 17-4-1923, Pas. 1923, II, 213; Brussel, 3-6-1931, Pas. 1932, II, 158.
- (10) Ber. Gent, 16-11-1929, Rév. Gén. Ass. Resp. 1932, 1072.
- (11) Ber. Gent, 17-7-1898, Pas. 1898, II, 244.
- (12) Pirson en De Villé, *Traité de la resp. civile, extra-contractuelle*, t. II, 1935, p. 455.
- (13) Rép. prat. dr. belge, V° responsabilité, N° 440.
- (14) Cas. 30-3-1893, Pas. 1893, I, 144.
- (15) Charleroi, 18-1-1892, Pand. pét, N° 965.
- (16) Jean, Azéma, *La responsabilité en matière de sports*, Lyon, 1934, p. 114 en 115.
- (17) Burg. Rechtb. Seine, 20-6-1931, D.P. 1932, 2, 14.
- (18) Aix, 7-12-1932, La sem. jurid., 1933, 229.
- (19) Correct. Rechtb. Mantes, 15-6-1933, Gaz. du palais, 1933, 2, 498.
- (20) R. Savatier, op. cit., t. II, N° 861.
- (21) Brussel, 15-2-1946, J. d. Trib. 1946, 172.
- (22) Charleroi, 25-10-1929, J. J. P. 1930, 319.
- (23) Namen, 12-5-1925, reeds geciteerd, alsmede in J.J.P. 1931, 493.
- (24) R. Savatier, op. cit., t. II, N° 862.

- (25) J. Azéma, op. cit., p. 132.
 (26) J. Azéma, op. cit., p. 31.
 (27) Charleroi, 25-10-1929, reeds geciteerd.
 (29) Jean, Loup, op. cit., p. 97 vgl.
 Jean, Azéma, op. cit., p. 30 vgl.
 (29) H. en L. Mazeaud, 2e uitg. t. I, N° 425.
 (30) Dinant, 6-5-1932, Pas. 1933, III, 333.
 Pirson en De Villé, op. cit., t. II, p. 463.
 (31) Brussel, 3-6-1931, Pas. 1932, II, 158; J.J.P. 1932, 403; Rev. adm. 1932, 418.
 (32) Charleroi, 7-11-1931, J. Trib. 1931, 702; P.P. 1931, 574; J.J.P. 1932, 404.
 Namen, 12-5-1925, reeds geciteerd.
 (33) Dinant, 6-5-1932, reeds geciteerd.
 (34) J. Azéma, op. cit., p. 40 vgl.
 (35) A. Kluyskens, Verbintenissen, p. 478. Brussel, 13-2-1925, III, 144.
 (36) H. Lalou, Traité pratique de la resp. civile, 1949, N° 344.
 (37) H. Lalou, op. cit., N° 344.
 R. Savatier, op. cit., N° 856.
 Rép. Prat. dr. belge, V° Resp., N° 455.
 (38) H. Lalou, op. cit., N° 506; De Page, t. II, N° 1053.
 (39) H. Lalou, op. cit., N° 512.
 (40) De Page, t. II, N° 1053; R. Savatier, op. cit., t. II, N° 664.
 (41) Cas. 22-2-1900, Pas. 1900, I, 159.
 Cas. 21-2-1907, Pas. 1907, I, 135.
 Ber. Brussel, 7-7-1887, Pas. 1888, II, 51.

- Ber. Luik, 1-2-1888, Pas. 1888, II, 133.
 (42) Jean Van Rijn, Les clauses de non-responsabilité, Rev. Gén. Ass. Resp. 1931, 703.
 (43) Pirson en De Villé, op. cit., N° 328 en 433, B, in fine.
 (44) Rép. Prat. dr. belge, V° Resp., N° 490; Valence, 20-3-1923, Gaz. pal. 4-6-1923.
 (45) Brussel, 3-6-1931, reeds geciteerd.
 Luik, 17-4-1923, Pas. 1923, III, 213, reeds geciteerd.
 (46) H. Lalou, op. cit., N° 344.
 Poitiers, 25-10-1926, Gaz. pal. 29-12-1926; D. P. 1927, 2, 105.
 Parijs, 24-5-1944, Gaz. pal. 24-7-1944.
 (47) Ber. Gent, 8-7-1927, Pas. 1927, II, 171.
 (48) Louis, Le Roux, La responsabilité en Matière sportive, Rennes, 1935, Titel I, Kap. I, Sie. I.
 (49) Pirson en De Villé, op. cit., p. 466; Circ. du Min. de la Justice, 1913, p. 142.
 (50) Dowaaï, 3-12-1912, geciteerd door J. Azéma, op. cit., p. 28.
 (51) Ber. Gent, 8-7-1927, reeds geciteerd.
 (52) J. Azéma, op. cit., p. 34.
 (53) Cas. 19-10-1939, Pas. 1939, I, 430.
 Cas. 25-3-1943, Pas. 1943, I, 110.
 Cas. 24-5-1945, Pas. 1945, I, 172.
 Cas. 12-7-1945, Pas. 1945, I, 202.
 Cas. 19-4-1934, Pas. 1934, I, 249.
 (54) Vrederegerecht Brussel, 12-9-1935, Pand. Pér. 1936, 300.
 (55) G. Desolre, Précis de législation sociale, 1946, p. 164.

Rede uitgesproken door Mr J. DEMEESTER. Voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Balie bij het Hof van Beroep te Gent

Het is voor de Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent een voorname en een dankbaar gewaardeerde eer U bij de openingsvergadering van het nieuwe werkingsjaar te mogen begroeten. In naam van de vereniging heet ik U dan ook van harte welkom en dank ik U voor uw blijk van sympathie, waarmede aan onze groepering een soliede steun wordt verleend en tevens een aanmoediging om voort te streven naar de verwezenlijking van de doeleinden, die aan onze werking ten grondslag liggen.

De belangstelling voor onze activiteit en ons streven mochten we bij deze gelegenheid tevens ervaren vanwege verschillende gezagdragers, die er hun spijt om betuigd hebben niet aanwezig te kunnen zijn op deze plechtigheid, met het verzoek er om verontschuldigd te worden.

De heer Minister van Justitie is door vroegere aangegane verbintenissen belet en heeft niet kunnen voorzien, toen hij toezegde te Luik op een gelijkaardige plechtigheid aanwezig te zijn, dat diezelfde dag ook Gent en Antwerpen zouden de openingsvergadering houden. De heren Procureur-Generaal Bekaert, Minister van State August De Schrijver en de heer Gouverneur van Oost-Vlaanderen, dhr Van den Boogaerde, zijn door zeer gewichtige bezigheden verhinderd.

Verder moet ik nog verontschuldigen de Raadsheren bij het Hof, de heren de Bersaques, Thienpont, Belpaire, Philippo, en onder de confraters Meesters de Chyff, Ronse en Frédéricq.

We moeten helaas ook de gewezen voorzitter, onze confrater Mter Blanchaert, verontschuldigen. Gaarne hadden we hem hier vandaag gehuldigd en herinnerd aan het schitterend werkingsjaar van het vijf en zeventig-jarig bestaan der Conferentie waarop de afgetreden voorzitter, met de hem eigen distinctie en fijnheid van geest, zijn stempel heeft gezet. Wij allen verheugen er ons om dat hij, na het zware ongeval, behouden bleef. Het bestuur heeft bij deze gelegenheid Mter Blanchaert in de bloemen gezet en tevens een spoedig en volledig herstel toegewenst.

Hooggeachte Vergadering,

Eénmaal per jaar ontvangt onze vereniging ook

buitenstaanders ten huize en tracht ze de intellectuele en morele krachten van de maatschappij bij haar werking te betrekken. Mij lijkt het noodzakelijk dat de Balie haar activiteit ook naar buiten uit laat voelen. Want die werking is niet beperkt bij het dagelijks leven van rechtspraak en verdediging, bij studie van het recht. De Balie is een organisch onderdeel van de geestelijke standing in het openbaar leven. Het lijkt geen twijfel dat er een innig verband van oorzaak naar gevolg bestaat tussen het feit, dat een actieve en serene balie op de voet gevolgd wordt door een hoogstaande en meerel gezonde laag in de bevolking.

Derhalve is het niet anders dan natuurlijk, dat ook de Vlaamse Conferentie getuigenis wil afleggen van haar verheven standing, daar het ook haar duidelijk is dat zij een Vlaamse elite dient voor te gaan en voor te lichten in het leven van de geest. Voorzeker dient er nog veel te gebeuren, vooraleer de doelstelling volledig achterhaald is: niet alleen omdat de evolutie van de tijd ons, vooral advocaten, stelselmatig voor nieuwe taken en onverhoede verhoudingen brengt, maar tevens en vooral omdat we van verre, van zeer verre komen. Nergens heeft de sociale inslag van het taalprobleem zo diep en zo wijd gewoekerd als in ons midden. Laten we in volle sereniteit erkennen, dat het geestesleven thans andere vormen aangenomen heeft, dan enkele lustrums terug. En laten we dan ook onberoerd de conclusies daaruit halen, en weten, dat we een pijnlijke achterstand in te halen hebben waarvoor alle krachten, verenigd, met moeite toereikend zullen zijn.

Toen onze Vlaamse Conferentie geboren werd in de sombere tijd van 1870-73, leek de horizon van het Vlaamse volksleven voor goed met een licht wolken-doek afgesloten en in de blijvende nacht gedompeld. Van Vlaamse beweging leek geen vitaliteit, geen dynamisme, geen kracht te zullen kunnen uitgaan.

Het leven had, dank zij de jonge economische welvaart, een vaste plooi genomen, en alles wees er op dat een eeuw stabilisering voor de toekomst open lag. Er was een soort bezetenheid toe nodig, een wanhopig geloof in de toekomst om in die dagen te kunnen menen, dat er ooit iets zou aan veranderen. Het openbaar leven was zelfs niet meer verfranst, het

was Frans, en geen mens in België leek er aan te denken, dat het ooit anders zou kunnen, zeker niet in het Gerecht dat naar uiting, naar tekst, en naar geest dacht alleen Frans te kunnen zijn; ook niet op het gebied van de algemene beschaafdheid, omdat al wat Vlaams was, noodzakelijk als onbeschaafd en boers aanzien werd.

En toch is het gebeurd. Onder de bezielende leiding van Mr Albert Fredericq en zijn strijdgenoten, bij wie als grote begaafdheden mogen gelden, naast de hoge intellectuele kracht, hun durf, moed en wilskracht, heeft de Vlaamse Conferentie het leven gekregen.

Die ziener was zijn tijd een generatie vooruit, en bewees daardoor de kracht van zijn geest. Toen de Vlaamse beweging ook literair steun kreeg met de mannen van Nu en Straks, met August Vermeylen aan de leiding, naderhand ook op het economisch leven uitbreiding nam met De Raedt, tenslotte het terrein van de wetenschap ging bevlóeien met de strijd om een universiteit in eigen taal, toen is gebleken hoe vol voorziening de eerste grondslagen van de Vlaamse Conferentie geweest zijn. De Vlaamse beweging werd een geesteskracht, omdat, hoe schaars ook in aantal, de gemoederen steun konden zoeken in de kracht van de advocatenstand, waaronder enkelen dachten zoals anderen voelden. Vermeylen zelf heeft getuigd dat de Vlaamse beweging het echtste en waarste streven was dat ooit in België oprees.

Laat nu ook die tijd zijn voedsel hebben gezocht in een romantische laag, die op onze dagen uitgeput schijnt, toch was die groei nodig om van een houtloze twijg een sterke stam te maken, waarop naar de manier van de fruitkweker, nieuwe twijgen zouden geënt worden die uiteindelijk het vruchthout zouden schragen in een wijdvertakte kruin.

Onder die eerste enten, en nog van de sterkste, vernoemen we het verschijnen in 1896 van het Rechtskundig tijdschrift, de stichting in 1899 van de Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden, de werking van de Vlaamse Wetenschappelijke congressen en sedertdien zoveel nieuwe initiatieven.

Tot het vruchthout mogen we rekenen de wet van 31 Juli 1921 met erkenning van de administratieve eentaligheid, die aanleiding gaf tot de wet van 28 Juni 1932 waardoor de zaken op punt werden gesteld. Uiteindelijk dan de triomf van de gelijkberechtigting door de wet op de vernederlandsing van het rechtsleven, de wet van 15 Juni 1935.

Nog vruchtbaar vruchthout is de wet van 5 April 1930 op de vernederlandsing van het hoger onderwijs, de voornaamste voor ons onder de taalwetten, die, verre van te schaden aan de nationale eenheid, steeds aangenomen zijn met de stemmen van alle Belgen, zo Waalse als Vlaamse.

Vruchthout is ook de soliede groei van de Nederlandse taal in onderwijs en openbaar leven. Daardoor is bewezen dat Guido Gezelle juist zag, toen hij, nu meer dan vijftig jaar geleden schreef: « Waar geen taal is, is geen volk ». Thans behoren niet meer tot de uitzonderingen, integendeel tot de algemeenheid die met Gezelle belijden:

« Mijn Vlaanderen spreekt een eigen taal,
God gaf elk land de zijne;
En laat ze rijk zijn, laat ze kaal
Ze is Vlaams en ze is de mijne! »

Voor de Vlaamse Balie zijn de jaren in snel tempo voorbijgevlogen, omdat er zo veel en zo ruim veranderde terwijl de kalenders elkaar opvolgden. Zij is van een strijdmaschine geworden tot een rustig orgaan

van Vlaams rechtsleven, te midden van een duidelijk bewust cultureel leven.

Met even sterke zelfzekerheid als destijds de Franssprekende elite er van overtuigd was, dat het leven aan de Balie onvermijdelijk en onverzettelijk in het Frans diende te geschieden, weet de Vlaamse Balie thans dat het vanzelfsprekend is, en voor iedereen moet zijn, dat het recht in de taal van de streek dient gepleegd te worden.

De strijd wordt niet en werd ook nooit gevoerd tegen het Frans als dusdanig, wel tegen het overwicht. De woekerplant, die 't eigen gewas verstikte, is gesnoeid en herleid tot een sierplant in de weelderige tuin van onze cultuur, gelegen op het kruispunt van drie internationale stromingen.

Wat enkele jaren geleden niet denkbaar was, wordt thans als een gewoon gebeuren aanvaard: aanstaande maand wordt in de Vlaamse Conferentie een voordracht gehouden in de Franse taal, en geen Vlaming zal zich daar aan ergeren noch er zich voor angstig maken. De leden van de Vlaamse Balie weten dat het franskiljonisme een historisch verschijnsel geweest is. Nu vrezen zij het Frans niet meer. Integendeel zij cultiveren het als het verfijnde instrument van een der meest verheven Europese culturen. Kan de Vlaamse Balie een hoger bewijs geven van de kracht en het sterkte-bewustzijn, dat in haar schoot heerst?

Is het dan nog nodig dat ik hier getuigenis zou afleggen van de gezonde en vruchtbare geest, waarin de huidige generatie werkt? De heren Magistraten kunnen we geen beter blijk geven van hoogachting, waardering en voorname eerbied, dan door te verklaren dat aan dit Hof, aan deze Rechtbank de mogelijkheid bestaat om het doel van onze vereniging sterk en volledig te verwezenlijken, te weten de hoogstaande, keurig verzorgde en verheven beoefening van het Vlaamse rechtsleven.

Hooggachte vergadering. De Voorzitter van de Vlaamse Balie meent te mogen verklaren dat zijn vereniging bewust de kans aldus door de magistratuur geboden weet te benutten. De Vlaamse Balie wil in dezelfde geest als de Magistratuur het rechtsleven houden op de hoge stand, waarop de traditie dit heeft gevoerd. Daarin ligt geen enkele onderschatting voor wat voorgaande generatie's in de geest van het romantisme hebben gewild en door de omstandigheden moesten doen. Het gaat met verenigingen zoals met de mensen: ze moeten hun tijd krijgen, om opgenomen te worden in de traditie en de Vlaamse Balie weet dat die tijd thans verwezenlijkt is. Daarom legt zij thans getuigenis af van haar ernst en haar sterkte.

Wanneer deze voorname Vergadering wil bedenken dat de Conferentie de opleiding van de stagisten verzorgt, in geest van pro deo langs stage, studie en pleitoefeningen; dat zij de cultuur van haar leden dient door ontwikkelende voordrachten, door voorname vermaak, in hoogstaande vorm en beschaving, dat zij de rijkdom van de geest, en de waardigheid van het beroep helpt aankweken, dan is ook het besluit gegeven dat de Vlaamse Balie haar taak vervult.

Meer dan vroeger staat thans de balie open voor eenieder: het sieraad van de toga moet echter hetzelfde blijven, en de heerlijke traditie van het beroep moet ook ons in de toekomst behoren. Laak ook de mening en de opvatting van ieder onder ons verschillen, toch zal de lijn, die wij volgen in confraterniteit, tegenover recht, moraal, standing en beroepsgeweten, één en onveranderlijk zijn, zoniet zou de Balie zelf het eerste slachtoffer zijn. Niet alleen de Balie, elk gecultiveerd mens heeft mede te werken in zijn

mate aan dit edel streven, nl. dat alle uitingen van het openbaar leven cultureel, geestelijk, ethisch en vaderlands evenwichtig en rijk van inzicht wezen.

De Vlaamse Balie doet haar plicht, en — dit is haar fierheid : zij wil tot voorbeeld strekken.
Ik dank U voor uw aandacht.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 16 Mei 1949.

Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Fettweis.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Verkeer. — Waarschuwingsbord op geringere hoogte dan bij art. 136 van het Algemeen Verkeersreglement voorgeschreven. — Strekking van dit artikel.

De omstandigheid, dat de onderkant van een waarschuwingsbord, als bedoeld onder n° 7 van de bij het Verkeerswetboek gevoegde tabel I, zich op een geringere hoogte bevindt dan bij artikel 136, lid 1, van het Algemeen Verkeersreglement (K. B. 1 Febr. 1934) voorgeschreven, ontheft de weggebruiker niet van de eerbiediging van de door dit teken opgelegde verplichting, zo dit teken maar gemakkelijk zichtbaar is; de bepaling van artikel 136, lid 1, heeft slechts ten doel, wat de bestuurders van voertuigen op de openbare weg aangaat, de daarbij voorziene seinen voor hen gemakkelijk zichtbaar te maken.

Haegeman en cs. t/ Bosschaert, b.p.

Gelet op het vonnis de 22 December 1948 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Nijvel zetelende in graad van hoger beroep;

Wat de beslissing, gewezen op de publieke vordering, aangaat :

Over het eerste middel : schending van de artikelen 54, 51, 4°, 131 en 136 van het Koninklijk Besluit dd. 1 Februari 1934, houdende algemeen reglement op de politie van het vervoer en het verkeer doordat het bestreden vonnis de aanlegger, bestuurder van een autovoertuig op de openbare weg, veroordeeld heeft om verzuimd te hebben de doorgang vrij te laten voor een bestuurder, die over de hoofdweg reed welke hij naderde, terwijl het teken (omgekeerde driehoek) geplaatst op de openbare weg, waar hij kwam uitgereden, op 1 m. 23 van de grond was geplaatst en niet op 2 m. 10 zoals voorgeschreven door artikel 136, 1° van het Besluit :

Overwegende dat het middel in zijn eerste onderdeel aan het vonnis verwijt zijn beschikkend gedeelte te hebben doen steunen op artikel 14 van het Besluit van 18 October 1946, terwijl deze bepaling ingetrokken werd bij artikel 6 van het Besluit dd. 16 October 1947; dat het in zijn tweede onderdeel aan het vonnis verwijt de gebiedende bepalingen van artikel 136, 1° van het Koninklijk Besluit dd. 1 Februari 1934 geschonden te hebben; dat het in zijn derde onderdeel staande houdt dat het bewijs, door de rechter over de grond afgeleid uit de vaststelling dat de aanlegger bekend had dat hij het litigieuze teken niet gezien had, niet afdoende is;

Overwegende dat het vonnis hierop wijst, zonder op dit punt bestreden te worden, dat het teken waarvan de door de aanlegger gevolgde openbare weg voorzien

was, wat de afmetingen, kleuren, beelden, opschriften en vorm betreft, in overeenstemming was met het teken n° 7 in de bij het verkeerswetboek gevoegde tabel I;

Overwegende dat het vonnis bovendien constateert, dat het teken « normaal zichtbaar en erkenbaar was voor een gewone, voorzichtige en oplettende weggebruiker », dat het teken « derwijze was geplaatst om normaal te worden opgemerkt en alzo beschouwd door de weggebruiker »;

Overwegende dat deze vaststellingen het beschikkend gedeelte, door het middel bestreden, wettelijk rechtvaardigen;

Overwegende, inderdaad, dat de omstandigheid, dat de onderkant van een teken n° 7 uit tabel I, gevoegd bij het Verkeerswetboek, zich op een geringer hoogte bevindt dan de bij artikel 136, 1° bepaalde hoogte, de weggebruiker niet vrijstelt van de nakoming door dit teken opgelegde verplichting, van het ogenblik dat dit teken gemakkelijk zichtbaar is; dat de bepaling van artikel 136, 1° slechts als voorwerp heeft, wat de bestuurders van voertuigen op de openbare weg aangaat, de seinen, welke ze voorziet, gemakkelijk zichtbaar te maken voor deze weggebruikers;

Overwegende dat uit deze overwegingen volgt dat het tweede onderdeel van het middel in rechte niet opgaat en dat het eerste en het derde onderdeel slechts overbodige beweegredenen van het vonnis bestrijden en dienvolgens niet ontvankelijk zijn bij gebrek aan belang;

Over het tweede middel : (zonder belang);

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanleggers ieder tot de kosten van hun voorziening.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 22 September 1949.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Cocquéau des Mottes.
Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Buitengewoon huurrecht. — Het verzuim van een huurder om hoger beroep in te stellen tegen een vonnis, waarbij hem een bepaalde huurverlenging is verleend, belet niet de toepassing van de wettelijke uitzonderingsbepalingen in zake huur. — Art. 4, par. 5 van de huishuurwet 1947 is niet van toepassing op handshuizen.

Nocht het wetsbesluit van 12 Maart 1945, noch de wet van 31 Juli 1947, houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, bij art. 40 waarvan voormeld wetsbesluit is ingetrokken, beschouwen het verzuim van de huurder om hoger beroep in te stellen tegen een vonnis, waarbij hem een bepaalde huurverlenging is verleend, als een accoord tussen partijen, dat een beletsel zijn zou voor de toepassing van de bepalingen

gen van voormelde uitzonderingswetgeving. Dit blijkt uit art. 8 van voormeld wetsbesluit van 1945 en uit art. 42 van voormelde wet van 1947.

Blijkens art. 43 van de wet van 31 Juli 1947 is art. 4, par. 5 van deze wet niet van toepassing op de huurder van een goed, bestemd voor het drijven van handel.

Durmez Julien t/ De Poers, Jeremie.

Gelet op het bestreden vonnis, de 8 April 1948 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Veurne, zetelende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van de bepalingen van de wet van 31 Juli 1947 houdende uitzonderingsbepalingen inzake huishuur en in het bijzonder van de artikelen 1, 3, 4 par. 5 en 43 doordat het bestreden vonnis :

a) verklaart dat een akkoord tussen partijen aangaande een beperkte pachtverlenging aan deze het recht ontnemt de nieuwe wet in te roepen, zulks terwijl deze wet van toepassing is niettegenstaande elke strijdige overeenkomst;

b) verwerpt de wettelijke verlenging van een huurovereenkomst betreffende een huis, tot het drijven van een handel bestemd, buiten de bij de wet voorbehouden gevallen :

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat uit de aan het Hof overgelegde akken blijkt dat verweerder, verhuurder van een tot het drijven van een handel bestemd onroerend goed, exploitant d.d. 28 November 1947, de aanlegger heeft dagvaard tot ontruiming van de verhuurde goederen;

Overwegende dat het bestreden vonnis in hoofdorde aan de aanlegger het recht ontzegt van de bij de artikelen 1 en 43 der wet van 31 Juli 1947 voorziene huurverlenging te genieten om reden dat de aanlegger geen hoger beroep heeft ingesteld tegen een vonnis, dat op 22 November 1946 door de vrederechter van het kanton Tonsbrugge-Haringe werd gewezen, « handelwijze die te beschouwen is als een akkoord tussen partijen, welke het recht ontnemt de wet van 31 Juli 1947 in te roepen »;

Overwegende dat het vonnis van 22 November 1946 overeenkomstig het besluit-wet van 12 Maart 1945 aan de aanlegger een huurverlenging heeft toegestaan tot 31 Augustus 1947, zonder de ontruiming door aanlegger op die datum te bevelen;

Overwegende dat noch het Besluit-wet van 12 Maart 1945, noch de wet van 31 Juli 1947, die bij haar artikel 40 het eerste intrekt, als een akkoord aanzien, dat een beletsel uitmaakt voor de toepassing van hun bepalingen, de onthouding van de huurder om hoger beroep in te stellen tegen een vonnis, waarbij hem een bepaalde huurverlenging wordt verleend;

Overwegende, inderdaad, dat artikel 8 van het Besluit-Wet van 12 Maart 1945 bepaalde dat « ten minste drie maanden vóór het verstrijken van de termijn van verlenging, die hetzij bij overeenkomst, hetzij bij minnelijke regeling voor de vrederechter, hetzij bij vonnis werd vastgesteld, de huurder zijn verzoek kon hernieuwen »;

Overwegende dat artikel 42 der wet van 31 Juli 1947, waarbij, — indien, vóór de inwerkingtreding van de wet, een nog niet ten uitvoer gebrachte beslissing is ingetreden, waartegen niet in hoger beroep kan gekomen worden wat de grond betreft, en welke

ontruiming gelast, — het de huurder toegelaten is verzet aan te tekenen bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, geen onderscheid maakt tussen het geval waarin de beslissing, waartegen niet meer in hoger beroep kan gekomen worden, in eerste aanleg werd gewezen en het geval waarin de beslissing in hoger beroep werd gewezen;

Dat het middel in zijn eerste onderdeel gegrond is;

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat het vonnis in bijkomende orde weigert ten voordele van aanlegger de bij artikel 43 der wet van 31 Juli 1947 voorziene verlenging toe te passen om reden dat luidens artikel 4 par. 5 van dezelfde wet de rechter de verleging kan intrekken voor elke huurder, die een onroerend goed bezit, dat voor zijn behoeften volstaat, en die, na de inwerkingtreding van de wet, over het goed beschikt of heeft kunnen beschikken;

Overwegende echter dat uit de tekst zelf van het hiervoren aangehaalde artikel 43 blijkt, dat de bepaling van artikel 4 par. 5 niet van toepassing is op de huurder van een goed, dat bestemd is voor het drijven van een handel;

Waaruit volgt dat het vonnis de in het middel aangehaalde bepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de rechtbank van eerste aanleg te Veurne en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Ieper, uitspraak doende in hoger beroep.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 21 October 1949.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : MM. Holoye (verslaggever) en Stenuit.

Machtsoverschrijding. — Rijkspersoneel. — Signalement. — Vraag tot herziening. — Weigering van Minister de vraag over te maken aan Interdepartementale Raad van Beroep. — Nietigverklaring.

Er is machtsoverschrijding vanwege de Minister, wanneer deze, ondanks het voorschrift van artikel 18 van het Koninklijk Besluit van 7 Augustus 1939 (Signalement en bevordering Rijkspersoneel), weigert het verzoek van een lid van het Rijkspersoneel, strekkende tot herziening van zijn signalement, over te maken aan de Interdepartementale Raad van Beroep.

Gavroy t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift d.d. 15 October 1948, waarbij Gavroy, Louis Auguste, een verhaal indient bij de Raad van State tegen de beslissing d.d. 21 Augustus 1948 van de Minister van Financiën, welke weigert zijn dossier over te maken aan de Interdepartementale Raad van Beroep.

tementale Raad van Beroep, opgericht bij artikel 82 van het Koninklijk Besluit van 2 October 1937;

Overwegende dat, ingevolge artikel 18 van het Koninklijk Besluit van 7 Augustus 1939, betreffende het signalement en de bevordering van het Rijkspersoneel, de vragen tot herziening van het signalement langs de hiërarchische weg worden toegezonden aan de Secretaris-Generaal, die ze aan de Raad van Beroep laat geworden; dat dit artikel aan de Minister geen enkele appreciatiebevoegdheid verleent en hem niet toelaat een vraag te weerhouden;

Overwegende dat de Minister van Financiën, door zijn weigering, de door verzoeker ingediende vraag tot herziening over te maken aan de Interdepartementale Raad van Beroep, zijn macht is te buiten gegaan;

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing van de Minister van Financiën, d.d. 21 Augustus 1948, wordt vernietigd.

Artikel 2. — De kosten, begroot op de som van 300 frank, worden ten laste van de Staat gelegd.

NOOT. — Vergelijk met deze beslissing het arrest van 26 Augustus 1949, inzake François (R. W., 1949-1950, 72-76).

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e kamer. — 5 Mei 1948.

Voorzitter : M. De Potter.

Raadsheren : M.M. Scheyvaerts en Rutsaert.

Advocaat-Generaal : M. Willems.

Advocaten : Mrs Thiry, Brusseleers en Stevenart.

Vervoervereenkomst. — Ongeval. — In casu geen contractuele aansprakelijkheid van de vervoerder en evenmin aansprakelijkheid krachtens de artikelen 1382, 1383 of 1384, lid I, B.W.

Wanneer een persoon plaats genomen heeft op een vrachtauto ter begeleiding van vervoerde goederen of om de weg te wijzen, bestaat er te zijne aanzien zonder meer geen contractuele aansprakelijkheid van de vervoerder.

In casu is enig gebrek van de vrachtauto niet bewezen, zodat ook artikel 1384, lid I, B.W. geen toepassing kan vinden.

Schuld van de vervoerder is evenmin bewezen, zodat de artikelen 1382 en 1383 B.W. niet kunnen toegepast worden.

De Ridder t/ P.V.B.A. Antwerpse Collis en
P.V.B.A. Antwerpse Collis t/ N.V. Saremac.

Gezien de door de weduwe De Ridder en de vennootschap Antwerpse Collis ingestelde hogere beroepen tegen een vonnis van 14 Juni 1941 der Rechtbank van eerste aanleg te Brussel; gezien het tegen-beroep der vennootschap Saremac;

Overwegende dat deze beroepen en tegen-beroep ontvankelijk voorkomen;

Overwegende dat eerste beroepster door de eerste rechter afgewezen werd van haar eis tot herstel van de schade, voortspruitende uit een vervoerongeval, waarbij een camion van de firma Antwerpse Collis plots in brand raakte en waarbij De Ridder Antoine brandwonden opliep, waaraan hij op 20 Juni 1939 overleed; tweede beroepster Antwerpse Collis, insgelijks van haar eis afgewezen werd, strekkende tot

vergoeding van de aan de camion veroorzaakte schade, en dat haar eis tot vrijwaring, door Saremac voor de veroordelingen, die tegen haar zouden uitgesproken worden, zonder voorwerp werd verklaard;

I. *Wat het hoger beroep van de weduwe De Ridder betreft :*

Overwegende dat dit beroep evenals de oorspronkelijke eis op een drievoudig basis steunt;

1° *de verantwoordelijkheid uit het vervoercontract voortspruitende :*

Overwegende dat beroepster zich ten onrechte op een vervoercontract beroept overeenkomstig artikel 4 der wet van 25 Augustus 1891, om de schadelijke gevolgen van het ongeval te haren opzichte te doen herstellen;

Dat er wel is waar ter zake een contract tussen Antwerpse Collis en Saremac, waarvan het slachtoffer De Ridder afgevaardigde beheerder was, gesloten werd voor het vervoer van koopwaren, doch dat het bewijs niet geleverd wordt van een vervoercontract, wat het slachtoffer De Ridder betreft; dat De Ridder wel is waar op de vrachtwagen van beroepene had plaats genomen, doch dat zijn aanwezigheid evengoed buiten elk contract wordt uitgelegd door het belang zijner firma, een spoedig levering der waren, hetzij door de bedoeling om de weg aan de voeder op diens verzoek aan te wijzen of om zich naar Brussel te begeven;

Overwegende dat beroepster wel is waar aanbiedt te bewijzen dat de voerder aandrang opdat het slachtoffer hem zou vergezellen, doch dit aanbod niet als doeltreffend voorkomt, dat beroepster in haar inleidende dagvaarding zelf verklaart dat het slachtoffer zich op de wagen bevond « om de waar te begeleiden » en « de weg aan te duiden »;

Overwegende dat, zelfs wanneer men het als beezen zou beschouwen, dat het slachtoffer zich uitsluitend op de vrachtwagen bevond in het belang van de vervoerder om de weg aan te wijzen, hieruit nog niet noodzakelijkerwijze een contractuele verantwoordelijkheid zou voortspruiten, daar degene die een kosteloos vervoer voorstelt of aanvaardt niet noodzakelijkerwijze, en zelfs doorgaans niet, de bedoeling heeft zich contractueel te verbinden, zodat de verantwoordelijkheid niet met een contractuele verbintenis in verband staat (Planiol en Ripert, Bd. VI, blz. 848, nota 2);

Overwegende dat in die omstandigheden het bewijs niet geleverd wordt van een personenvervoercontract, dat ten andere, zelfs wat het contract betreft van vervoer van koopwaren, het bewijs niet geleverd wordt van de juiste voorwaarden van het contract; vervoer van ijzeren trommel ofwel vervoer van filmen en zakken, vervoer Antwerpen-Evere, ofwel vervoer langs Hofstade; dat het evenmin bewezen is dat men te doen heeft met een vervoer, waarin het vervoer van een of meer begeleiders zou begrepen zijn geweest;

Overwegende dat beroepster verder om tot een contractuele verantwoordelijkheid te kunnen besluiten, zou moeten bewijzen dat de chauffeur, die bij het slachtoffer zou hebben aangedrongen om de vrachtauto te begeleiden, aldus binnen de perken handelende van een verkregen lastgeving vanwege Antwerpse Collis of wel dat deze firma zijn handelingen nadien bekrachtigde of goedkeurde;

Overwegende dat dit bewijs niet geleverd werd;

Overwegende ten andere dat de contractuele verantwoordelijkheid, indien zij voorhanden was, door beroepster maar zou kunnen ingeroepen worden in zoverre zij als rechthebbende van het slachtoffer op-

treedt, niet in zoverre zij in eigen naam handelt of voor haar minderjarig kind; onder dit laatste oogpunt zou het bewijs van een delictuele of quasi delictuele verantwoordelijkheid moeten geleverd worden (Savattier, *Traité de la Responsabilité civile*, 1939, Bd. 1, blz. 184);

2° de verantwoordelijkheid van artikel 1384, lid 1, B. W. :

Overwegende dat beroepster de verantwoordelijkheid van Antwerpse Collis verder op artikel 1384, lid 1, B. W., doet berusten om reden dat laatstgenoemde voor het gebrek, waarmede haar vrachtauto zou behept zijn geweest, moet instaan, het gebrek van de wagen, de enige mogelijke uitleg zijnde — wordt er gezegd — van het overkomen ongeval;

Overwegende dat volgens de gegevens van het onderzoek een gebrek van de vrachtwagen niet de enige mogelijke uitleg is van de oorzaak van het ongeval; dat de door de heer Procureur des Konings aangestelde deskundige op 24 Juli 1939 besloten heeft tot de onmogelijkheid de oorzaak van het ongeval te bepalen, er aan toevoegende dat de benzinetank niet ontploft was en er niet meer kan uitgemaakt worden of een oorzaak van kortsluiting in de elektrische installatie voorhanden was;

Overwegende dat het op 21 Februari 1942 door deskundige Goetgebuier bekend gemaakt advies, als zou de uiteindelijke oorzaak in een gebrekkig onderhoud van de wagen gelegen zijn, tegen de vaststellingen van de deskundige van het Parket, in Juli 1939 dadelijk met het onderzoek belast, niet kan opwegen; dat de oorzaak onbekend zijnde, niets toelaat er toe te besluiten, dat zij in een gebrek van de wagen zou gelegen zijn; dat men bij voorbeeld evengoed kan veronderstellen, dat de ramp aan het zeer ontvlambaar karakter van het vervoerde zou te wijten zijn, waarvan al was het maar een klein deel te dicht bij de motor zou gelegen hebben ofwel aan het wegwerpen van een brandende cigaret en zo meer;

Overwegende dat ook ten aanzien van de artikelen 1382 en 1383 B. W. beroepster geen enkele fout aanwijst, welke beroepene ten laste kan gelegd worden; dat het gebrek van de wagen niet bewezen zijnde, ook geen fout kan aangenomen worden, welke in het gebruik van een gebrekkig voertuig zou gelegen zijn;

II. Wat het hoger beroep van Antwerpse Collis tegen Saremac betreft :

Overwegende dat dit hoger beroep (n° 4447) als samenhangend voorkomt met vorig hoger beroep (n° 1447) en beide zaken dienen samengevoegd te worden :

1° Wat de bevoegdheid betreft :

Overwegende dat dit hoger beroep strekt tot toekenning van 7.500 frank ten laste van Saremac wegens schade aan de hierboven bedoelde vrachtauto, dat deze vraag een ondeelbaar geheel vormt met de eis tot vrijwaring, door Antwerpse Collis tegen Saremac ingesteld en in deze beroepsakte opgenomen; dat beide vragen op een zelfde rechtsgrond steunen en het lot van een dezer vragen noodzakelijkerwijze het lot van de andere beïnvloedt; dat het beroep dus ontvankelijk is;

2° Overwegende ten gronde dat de oorzaak van de ramp, zoals hoger reeds aangewezen, onbekend is gebleven, en niets toelaat deze toe te schrijven aan een handeling van Saremac; dat Antwerpse Collis wel is waar staande houdt dat de foutieve handelingen van Saremac, waaronder het beweerd onrechtmatig ver-

voer van filmen in zakken tot de ramp in elk geval heeft bijgedragen, zelfs indien zij er niet de enige oorzaak van zou geweest zijn, doch aangezien de juiste inhoud van het met Saremac gesloten contract niet met zekerheid vaststaande, hier niet kan beweerd worden, dat laatstgenoemde de voorwaarden van het contract niet zou hebben nageleefd; dat evenmin het bewijs van welke fout ook te haren laste geleverd werd;

3° Wat de oproeping in vrijwaring betreft :

Overwegende dat de hoofdeis (van weduwe De Ridder tegen Antwerpse Collis) ongegrond verklaard zijnde, deze vraag zonder voorwerp is geworden en het dienvolgens van belang ontbloomt is de middelen der partijen desbetreffend te onderzoeken;

III. Wat het incidenteel hoger beroep van Saremac betreft omtrent de eis tot vrijwaring van Antwerpse Collis :

Overwegende dat er geen aanleiding bestaat tot het toelaten van het zeer subsidiair door Saremac aangevraagd getuigenverhoor, gezien de eis tot vrijwaring zonder voorwerp wordt verklaard;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gezien artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Rechtdoende op tegenspraak;

Gehoord ter openbare zitting de Heer Advocaat-Generaal Willems in zijn eensluidend advies;

Voegt de zaken samen onder n° 1447 en 4447;

Ontvangt de hoger beroepen en het tegenberoep, Verklaart ze alle ongegrond, bevestigt het vonnis a quo;

Veroordeelt beroepster weduwe De Ridder in de kosten van het hoger beroep, met uitzondering nochtans van die, welke betrekking hebben op het door Antwerpse Collis ingesteld hoger beroep, welke kosten ten laste van deze laatste gelegd worden.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 29 October 1949.

Voorzitter : M. Ooms.

Raadsheren : MM. Delvaux en P. Rutsaert.

Advocaat-Generaal : M. Ost.

Advocaten : Mrs. Tielemans, Calloud en Hoornaert.

Huur en verhuur. — Niet-toepasselijkheid van art. 1733 B.W. wanneer de eigenaar en zijn personeel toegang hadden tot het verhuurde goed.

Het aan art. 1733 B. W. ten grondslag liggende vermoeden berust op de overweging, dat de brand waarschijnlijk aan een daad van de huurder te wijten is en dat de verhuurder in de onmogelijkheid is om toezicht op het verhuurde goed uit te oefenen.

Voor dat vermoeden is er geen plaats, wanneer andere personen dan de huurder, inzonderheid de eigenaar en zijn personeel, toegang hadden tot het verhuurde, in welke voorwaarden de eigenaar overigens in de mogelijkheid was zelf toezicht uit te oefenen.

Bertels en Devos t/ Abbaye St. Gertrude.

Gezien het in regelmatig vorm voorgelegd vonnis,

door de Rechtbank van eerste Aanleg te Leuven op 24 Mei 1948 gewezen, alsmede de akte van hoger beroep tegen voormeld vonnis;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig is ingesteld;

Overwegende dat uit de bestanddelen der zaak gebleken is, dat geïntimeerde de benedenverdieping van een gebouw « Prinsenhof » aan appellanten in huur gegeven heeft;

Overwegende dat er openingen of deuren bestonden, die toegang konden verlenen van de abdij, waarvan geïntimeerde eigenares was tot in het verhuurd goed, dat er deel van uitmaakte;

Overwegende dat appellanten, handelaars in kruidenierswaren, hun leeggoed-kasten met stro en houtwol in die gelijkvloerse verdieping opstapelden en dat de bovenverdiepingen, door oorlogsbombardementen geteisterd, in feite niet betrokken waren;

Overwegende dat uit het bovenoverwogene dient te worden afgeleid, dat appellanten huurders waren van deze benedenverdieping, die echter aan andere personen toegankelijk was, onder meer aan de moeder-Overste van de Abdij, die aan de politie verklaard heeft « moi même je possède la clef de l'entrepôt des portes du côté de notre couvent. »;

Overwegende dat de vordering tegen geïntimeerde enkel steunt op art. 1733 B. W., luidens hetwelk de huurder aansprakelijk is voor de brand, tenzij hij het bewijs levert van een vreemde oorzaak, die hem niet kan toegerekend worden;

Overwegende dat dit vermoeden van aansprakelijkheid in rechte normaal voorkomt, wanneer de huurder het uitsluitend gebruik heeft van het verhuurde goed, maar dat dit vermoeden niet gerechtvaardigd is, wanneer vreemde personen, namelijk de eigenares of haar personeel tot het gehuurde vrije toegang hebben;

Overwegende dat uit de geschiedenis van de totstandkoming van art. 1733 B. W. blijkt, dat het bij voormeld artikel gestelde vermoeden berust op de overweging :

1° dat hoogstwaarschijnlijk de brand aan een daad van de huurder te wijten is en;

2° dat de verhuurder in de onmogelijkheid is zijn toezicht op het verhuurde goed uit te oefenen (zie hoger beroep Lyon, 18-1-1861, D. P. II, 182; hoger Beroep Rions, 4-8-1829, D. Rép. Jur. gén. V° Louage bl. 387 in nota ook bl. 386 n° 410 en de rede van Jauvert tot het Tribunaal, alsook Locré Leg. civ. boek 7 bl. 212)

Overwegende dat dit vermoeden in deze zaak alle grond mist, daar andere personen, aan appellanten vreemd en namelijk de eigenares of haar personeel toegang hadden tot het geteisterd goed, wat het toezicht van oorspronkelijke verweerders van alle werkelijkheid beroofde;

Dat in deze voorwaarden het overigens aan eigenares mogelijk was ook toezicht uit te oefenen op het verhuurde goed;

Overwegende dat op voet van art. 1733 B. W. de vordering, door geïntimeerde ingesteld alsook haar tegeneis, strekkende tot vermeerdering der in eerste aanleg bekomen schadevergoeding, derhalve als niet gegrond dienen te worden afgewezen;

Om deze redenen :

Het Hof;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;
Alle verdere of strijdige besluiten verwerpende;
Ontvangt het hoger beroep;

Rechtdoende, doet het bestreden vonnis te niet;
Ontzegt geïntimeerde haar vordering en haar tegeneis en verwijst ze in de kosten van beide aanleggen.

NOOT. — Verg. o.a. De Page, t. IV, n° 700; cass. 16 November 1944, Pas. 1945, I, 45; 25 Jan. 1935, Pas. 1935, I, 183; Leuven, 4 Juli 1939, Rev. Gén. Ass. 3138.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 17 Januari 1949.

Voorzitter : M. Thiénpont.

Raadsheren : M.M. Van Wetter en Belpaire.

Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

1. **Vatbaarheid voor hoger beroep t.a.v. verificatiegeschillen betreffende voorrechten. — De niet-vatbaarheid voor hoger beroep is van openbare orde.**
2. **Voorrechten. — Het voorrecht van de onder-aannemer voor zijn vordering wegens kosten van vervoer tegen de aannemer van de Staat geldt ook tegenover de curator in het faillissement van de aannemer op de door hem van de Staat ontvangen gelden.**

1. *Ook ten aanzien van verificatiegeschillen in faillissement wordt de vatbaarheid voor hoger beroep bepaald overeenkomstig de artikelen 21 e.v. van de wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid.*

In geschillen betreffende voorrechten wordt de vatbaarheid voor hoger beroep bepaald door het bedrag van de bevoorrechte schuldvordering (Art. 30, wet. van 25 Maart 1876). De niet-vatbaarheid voor hoger beroep is van openbare orde en moet daarom ambtshalve worden toegepast.

2. *Naar de strekking van het Decreet van 26 Pluviôse-28 Ventôse jaar II zijn op de door de Staat verschuldigde aannemingssom bevoorrecht alle schuldvorderingen tegen de aannemer, welke rechtstreeks, d.i. zonder tussenkomst van een ander schuldenaar dan de aannemer, zijn ontstaan uit leveringen hetzij van arbeid of diensten, hetzij van materialen of andere voorwerpen, die hebben bijgedragen tot het mogelijk maken van de uitvoering van de voor rekening van de Staat aangenomen werken. Met de toekenning van dat voorrecht heeft de wetgever de bedoeling gehad te voorkomen, dat wegens niet-betaling door de aannemer van de hem gepresteerde diensten of geleverde goederen of zelfs bij dreigend gevaar van niet-betaling daarvan de voor rekening van de Staat nog uit te voeren werken zouden worden stopgezet of vertraagd.*

Ook de vordering van de onderaannemer tegen de aannemer wegens vervoer van de verwerkte materialen is ingevolge voormeld decreet bevoorrecht, daar de kosten van vervoer niet alleen een deel uitmaken van de prijs der materialen, maar het vervoer zelf tevens heeft bijgedragen tot de uitvoering van de werken.

Bedoeld voorrecht is niet afhankelijk van een derde-arrest of verzet door de schuldeiser in handen van de Staat op de door deze aan de aannemer verschuldigde som. Het vervalt niet wanneer het voortzetten van de werken ingevolge het faillissement van de aannemer onmogelijk is geworden.

Wanneer, zoals in casu, de door de Staat aan de gefailleerde aannemer verschuldigde gelden waarop het voorrecht van de onder-aannemer moet worden

uitgeoefend, aan de curator is uitbetaald, is deze verplicht het voorrecht te eerbiedigen.

Barchon A. t/ Maertens C.

Overwegende dat appellant beweert schuldeiser te zijn van de gefailleerde De Meyer krachtens een dubbele schuldvordering;

1°) de ene, groot 3.247 frank, wegens levering van benzine voor de behoeften van de gefailleerde,

2°) de andere, groot 68.516 frank, wegens als onderaannemer gedaan vervoer van materiaal voor het uitvoeren van werken door de hoofdaannemer De Meyer tot het oprichten van kazernes te Hombourg en te Henri-Chapelle;

Dat appellant in zijn conclusie van 6 December 1948, welke te dien aanzien in strijd is met het dispositief van zijn akte van beroep, wat betreft die eerste schuldvordering, staande houdt dat die beide schuldvorderingen, waarvan de bedragen zonder betwisting werden erkend, bevoorrecht zijn krachtens het decreet van 26 Pluviôse-28 Ventôse jaar II op de sommen, die de Staat op de prijs van de hoofdaaneming na de faillietverklaring van zijn aannemer heeft uitbetaald in handen van de curator in diens faillissement;

Overwegende dat, ook ten aanzien van de geschillen betreffende de verificatie der schuldvorderingen in zaken van faillissement, de vatbaarheid voor hoger beroep wordt bepaald overeenkomstig de regelen van de artikelen 21 en volgende van de wet van 25 Maart 1876;

Overwegende dat de schuldvordering van 3.247 fr. ontstaan is uit een verkoopcontract, terwijl die van 68.516 frank voortvloeit uit een vervoercontract;

Dat dienvolgens de eis twee onderscheiden punten bevat, over ieder waarvan naar gelang van zijn eigen waarde in eerste of in hoogste aanleg uitspraak is gedaan;

Dat het van elk belang ontbloomt is, dat de bedragen zelf van die schuldvorderingen voor de eerste rechter niet werden betwist, derwijze dat deze enkel moet beslissen of zij ja dan neen bevoorrecht zijn;

Dat inderdaad, naar luid van artikel 30 van voormelde wet, in de geschillen tussen schuldeiser en schuldenaar betreffende voorrechten, de vatbaarheid voor hoger beroep wordt bepaald door het bedrag van de gewaarborgde schuldvordering;

Overwegende dat de schuldvordering van 3.247 fr. blijft beneden het bedrag, bij de wet gesteld voor de vatbaarheid voor hoger beroep, zijnde 12.500 frank voor de vonnissen van de rechtbanken van koophandel ten tijde van het instellen van de vordering, waarop het bestreden vonnis werd gewezen, terwijl die van 68.516 frank voormeld bedrag overschrijft;

Dat de voor het deel van het bestreden vonnis, waarbij uitspraak werd gedaan over het geschil betreffende de schuldvordering van 3.247 frank, daaruit voortvloeiende niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep, de openbare orde raakt en derhalve van ambtswege moet worden toegepast;

Dat integendeel voor het deel van dit vonnis, dat uitspraak heeft gedaan omtrent de andere schuldvordering, het ingestelde hoger beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat naar de strekking van het decreet van 26 Pluviôse-28 Ventôse jaar II bevoorrecht zijn op de door de Staat verschuldigde aannemingsprijs, alle schuldvorderingen jegens de aannemer, welke rechtstreeks, d.i. zonder tussenstelling van een andere schuldenaar dan de aannemer, zijn ontstaan uit leveringen, hetzij van arbeid of diensten, hetzij van materialen en andere voorwerpen, en er toe hebben bij-

gedragen de uitvoering mogelijk te maken van de voor rekening van de Staat aangenomen werken;

Dat door het besteden van de aannemingsprijs ten behoeve van voormelde schuldvorderingen, de wetgever ten doel heeft gehad te voorkomen, dat wegens gebrek aan betaling door de aannemer van de hem geleverde diensten en goederen of zelfs bij gevaar van niet-betaling daarvan, de voor rekening van de Staat nog uit te voeren werken zouden worden stopgezet of vertraagd;

Dat waar, zoals in deze zaak, de appellant als onderaannemer van vervoer de in de werken verbruikte materialen ter plaats heeft gebracht, zijn deswege tegen de aannemer ontstane schuldvordering alleszins verzekerd door het bewust voorrecht, daar niet enkel de vervoerkosten een deel uitmaken van de prijs van die materialen, maar tevens het vervoer zelf rechtstreeks heeft bijgedragen tot de uitvoering van die werken;

Dat trouwens het vervoercontract door het Burgerlijk Wetboek wordt gerangschikt onder de huur van diensten;

Overwegende dat vergeefs wordt beweerd, dat dit voorrecht ten voordele van de bij het decreet bedoelde schuldvorderingen slechts bestaat in geval van derde-arrest of verzet door de schuldeiser (hier de appellant) in handen van de Staat op de door deze aan de aannemer verschuldigde prijs;

Dat volgens de tekst van het decreet noch het ontstaan, noch het behoud van het voorrecht afhankelijk worden gesteld van enige procedure;

Overwegende dat, indien de wetgever rechtstreeks de bescherming van de belangen van de Staat en niet die van zekere schuldeisers van zijn aannemer heeft beoogd, hij dit doel echter heeft willen bereiken door middel van een voorrecht ten behoeve van die schuldeisers;

Dat het dan ook niet opgaat te beweren dat, wanneer het voortzetten van de werken ingevolge het faillissement van de aannemer onmogelijk is geworden, dit voorrecht vervalt;

Dat inderdaad zodoende het middel, door de wetgever gewild juist voor het geval van insolventie van de aannemer, — nl. de speciale bestemming van de aannemingsprijs tot betaling van de reeds door die schuldeisers verstrekte diensten en leveringen, — volkomen zonder uitwerksel zou blijven en dat bovendien aldus afbreuk zou worden gedaan aan de verworven rechten van bedoelde schuldeisers;

Dat het trouwens niet van belang is ontbloomt aan te stippen, dat het door het decreet aangewende middel, — het verschaffen van een zekerheid aan de door het decreet bedoelde personen, — er tevens toe strekt, hun weigering te voorkomen om schuldeisers te worden van de aannemers van voor de Staat uit te voeren werken, m.a.w., het aanwerven van arbeiders of andere verhuurders van welke diensten ook, alsmede het toestemmen van de leveranciers, heeft willen bevorderen;

Dat ten aanzien van het behoud van het voorrecht, het dienvolgens onverschillig is dat feitelijk één van de door het decreet nagestreefde doeleinden, nl. de voortzetting van de werken, niet werd bereikt;

Overwegende dat, wanneer, zoals in deze zaak, de door de Staat aan zijn gefailleerde aannemer verschuldigde prijs, waarop het voorrecht van de appellant moet worden uitgeoefend, is betaald in handen van de curator in het faillissement, de aldus bezwaarde prijs in de massa is gekomen met de verplichting voor de curator dit voorrecht te eerbiedigen;

Om deze redenen, het Hof, (...)

Zegt dat ten aanzien van het geschil, waartoe de betwisting door de curator van het bevoorrecht karakter van de door de appellant ingediende schuldvoordering van 3.247 frank aanleiding heeft gegeven, het bestreden vonnis in hoogste aanleg werd gewezen, dat dienvolgens het hoger beroep te dien aanzien niet ontvankelijk is;

En, rechtdoende op het hoger beroep tegen voormeld vonnis, voor zover het uitspraak heeft gedaan over het geschil betreffende de schuldvoordering van 68.516 frank, verklaart dit hoger beroep gegrond in de hierna bepaalde maat; doet het vonnis te niet, doch enkel voor zover het aan bedoelde schuldvoordering het in het decreet van 26 Pluviôse-28 Ventôse jaar II bedoelde voorrecht heeft ontzegd; dienaangaande opnieuw wijzende, zegt voor recht dat die schuldvoordering verzekerd is door voormeld voorrecht op de prijs, die de Staat wegens de hoofdaannemingen van Hombourg en Henri-Chapelle heeft uitbetaald in handen van de curator van het faillissement De Meyer;

Bevestigt het bestreden vonnis wat betreft de beslissing omtrent de kosten;

Veroordeelt de geïntimeerde qq. in de kosten, op het hoger beroep gevallen.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

6e Kamer. — 27 April 1948.

Voorzitter : M. Geurts.

Referendaris : M. Schoonen.

Advocaten : Mrs Lepaige en Jespers.

Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel. — Architect die aannemingsdaden heeft verricht. — Getuigenbewijs.

Indien een architect daden van aanneming van werken verricht, is de Rechtbank van Koophandel bevoegd om kennis te nemen van een tegen hem aanhangig gemaakte vordering tot betaling van geleverde bouwmaterialen. Getuigenbewijs hieromtrent toegelaten.

De Cl. t/ St.

Aangezien de oorspronkelijke vordering er toe strekt de verweerder te doen veroordelen om aan aanlegger te betalen de som van 14.936,90 fr. voor levering van bouwmaterialen, vermeerderd met de intrest van verwijl van 13 November af, de gerechtelijke intrest en de kosten des gedings;

Dat ter zitting van 22 October 1947 verweerder niet verschenen is noch iemand voor hem en dat aanlegger tegen verweerder vonnis bij verstek verkregen heeft;

Aangezien de veroordeelde verweerder nu in verzet komt en in de eerste plaats beweert, dat de Rechtbank van Koophandel niet bevoegd is, omdat hij bouwmeester is en slechts in deze hoedanigheid gehandeld heeft;

Aangezien de oorspronkelijke aanlegger daarentegen staande houdt dat de oorspronkelijke verweerder als aannemer gehandeld heeft;

Aangezien uit de bestanddelen der zaak blijkt, dat de oorspronkelijke verweerder de op zijn naam gestelde uittreksels van rekeningen, waarvan betaling gevorderd wordt, ontvangen en behouden heeft, maar dat hij op 13 November 1946 aan eiser liet weten dat hij het bedrag ervan zou «doen betalen»; dat hij

daarbij op 20 September 1947 bevestigd heeft niet in hoedanigheid van aannemer gehandeld te hebben, dat de bestelbons door «den man die de sociale vergoedingen en assuranties betaalde» getekend werden, en eindelijk dat aanlegger een zekere «Valestan S.V.» diende te dagvaarden;

Aangezien het dus geenszins vaststaat, noch door de verklaringen van oorspronkelijke verweerder, noch door de stukken van de bundel van oorspronkelijke aanlegger, dat eerstgenoemde de hoedanigheid van handelaar heeft of een der handelsdaden, voorzien in art. 2 van het handelswetboek, verricht heeft;

Aangezien oorspronkelijke aanlegger aanbiedt te bewijzen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen, dat oorspronkelijk verweerder de daden verricht heeft, die de aannemer van openbare of van private werken kenmerken;

Dat indien zulk bewijs geleverd wordt, de Rechtbank van Koophandel «ipso facto» bevoegd is op grond van art. 12 par. 1 van de samengeordende wetten op de bevoegdheid (25 Maart 1876) en art. 2 al. 2 en 3 van de wet van 15 December 1872;

Om deze redenen :

De Rechtbank, laat het getuigenverhoor toe.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

6e Kamer. — 24 Maart 1949.

Voorzitter : M. Geurts.

Referendaris : M. Beckers.

Advocaten : Mrs Vroman loco Lepaige en Jespers.

Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel. — Architect, die aannemingsdaden heeft verricht.

Indien een architect in strijd met de bepaling van art. 6 van de wet van 20 Februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, aannemingsdaden verricht, is de Rechtbank van Koophandel bevoegd om kennis te nemen van daarop betrekking hebbende geschillen.

De Cl. t/ St.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding van 6-11-1947, verzet aantekenend tegen het verstek-vonnis, door deze Rechtbank gewezen op 27-4-1948 en waarvan geboekt gelijkvormig afschrift;

Aangezien de feiten, waarover getuigenverhoor, bewezen zijn;

Aangezien inderdaad blijkt de getuigenissen Verstraeten in September 1946 het werk heeft verlaten en aanlegger in verzet het werk heeft voortgezet, zoals een aannemer pleegt te doen;

Aangezien aanlegger in verzet werknemers in zijn dienst had, die de geleverde materialen verwerkten en onder zijn beheer en leiding het werk voortgezet hebben;

Aangezien al deze feiten trouwens bevestigd zijn door de getuigen in het tegenverhoor;

Aangezien bovendien aanlegger in verzet uitdrukkelijk erkent de onderneming vanaf het vertrek van Verstraeten gefinancierd te hebben;

Aangezien aanlegger op verzet te vergeefs beweert, dat een derde de facturen heeft opgesteld of heeft doen opstellen op zijn naam, dat hij daarvan niet het minste bewijs voorbrengt en trouwens nooit op geen enkel ogenblik geprotesteerd heeft tegen deze handelwijze;

Aangezien het bewijs der bestellingen moet geleverd worden volgens de bewijsvoering in handelsrecht; dat een factuur inzake Koophandel al de bewijskracht heeft van een schriftelijk bewijs;

Aangezien ter zake al de bestelbons op naam van aanlegger in verzet zijn gesteld en door hem persoonlijk zijn aangegaan, zoals uitgemaakt door de bestanddelen der zaak;

Aangezien ten andere de getuigen bevestigen dat aanlegger op verzet de bestellingen deed en deed uitvoeren;

Aangezien aanlegger op verzet dus ontegensprekelijk handelsdaden heeft gesteld en moet aangezien worden als zijnde opgetreden als aannemer: dat art. 6 der wet van 20-2-1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect bepaalt, dat het uitoefenen van het beroep van architect onverenigbaar is met dat van aannemer van openbare of private werken;

Aangezien de rechtsleer en rechtspraak beslist dat, indien de architect, niettegenstaande het verbod, hem opgelegd bij art. 6 der wet van 20-2-39, toch optreedt als aannemer, hij alsdan handelsdaden stelt en de hoedanigheid van handelaar bekomt met het gevolg dat hij onder de bevoegdheid valt der Rechtbank van Koophandel (zie Fredericq T. I. (1); Gent, 25-7-1916, Pas. 1917, II, 230);

Aangezien bijgevolg de Rechtbank van Koophandel bevoegd is op grond van art. 12 Par. 1, wet van 25-3-1876 en art. 2 al. 2 en 3 wet van 15-12-1872;

Om deze redenen:

De Rechtbank;

Verklaart het verzet ongegrond.

(1) T. I. n° 39 laatste alinea, waar verwezen wordt naar een vonnis der Rechtbank van Koophandel te Brussel, dd. 1 Februari 1939 (Jur. Comm. Brux. 1940, 66).

— Het Gentse vonnis is te vinden op de aangewezen plaats en wordt ook aangehaald in de Nouvelles, Droit Commercial, n° 186, verbo Architectes.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

Kort geding. — 30 October 1948.

Voorzitter: M. Saverys.

Referendaris: M. Cloquet.

Pleiters: Mrs. Kickx en Tytgat.

Onerlijke mededinging. — Gebruik door derden van het materiaal van een mededinging.

De vordering om met de geïncrimineerde handelingen op te houden is niet voor toewijzing vatbaar tegen hem, die ze noch zelf noch door zijn ondergeschikten heeft verricht, ook al trekt hij daaruit enig voordeel.

Beauval en Goedené t/N.V. De Noordzee.

Overwegende dat eiseres met de toestemming van het Bestuur van Bruggen en Wegen en van het Stadsbestuur van Gent, op haar kosten en risico's zes meerpalen heeft geplaatst langs het kanaal van Terneuzen, te weten drie meerpalen op de openbare rijweg en drie andere op de grond, gelegen nevens de rijweg — en welke door de Stad aan verweerster in huur is gegeven;

Overwegende dat de bootmannen, die met het vast-

meren van de schepen zijn belast, op 23 Oogst 1948 aan voormelde palen de kabels hebben vastgemaakt van het zeeschip « Reiher », waaraan verweerster, mededingster van eiseres, herstellingswerken moet uitvoeren;

Dat de « Reiher » thans nog steeds aan deze palen vastgemeerd is;

Overwegende dat eiseres met recht beweert, dat zulks een onrechtmatig gebruik van haar materiaal uitmaakt en dat zij des te meer het recht heeft dit misbruik te doen ophouden, dat zij de verantwoordelijkheid tegenover de Staat en tegenover derden heeft moeten aanvaarden voor alle schade, welke zou kunnen voortspuiten uit het vastmeren van schepen aan bedoelde palen;

Overwegende dat eiseres nochtans ten onrechte verweerster heeft gedagvaard tot ophouding van dit misbruik;

Overwegende dat het niet volstaat, dat verweerster voordeel trekt van de onrechtmatige daad, opdat zij zou kunnen verwezen worden tot ophouding van deze daad;

Dat de ophouding van een daad alleen kan bevolen worden tegen hem, die zelf of door tussenkomst van zijne aangestelden de daad heeft gesteld;

Overwegende dat verweerster betwist en dat eiseres niet bewijst en ook niet aanbiedt te bewijzen, dat de kabels van de « Reiher » aan haar palen zouden vastgemaakt zijn geweest door verweerster of door haar aangestelden;

Overwegende dat integendeel blijkt uit het attest, op 1 October 1948 door de Havenkapitein aan verweerster tot nut van onderhavig geschil afgeleverd, en dat in verband dient gesteld te worden met de protestbrieven hem door eiseres toegestuurd, dat het vastmeren van het schip aan de palen van eiseres op de bevelen en onderrichtingen van de officieren van de haven geschiedde;

Overwegende dat, zo mocht bewezen zijn — zoals eiseres het staande houdt — dat verweerster bij voormelde overheden van de Haven stappen heeft aangewend om te bekomen, dat de « Reiher » aan bedoelde palen zou vastgemeerd worden, dit feit gebeurlijk als een fout vanwege verweerster zou kunnen voorkomen;

dat zulke fout in het raam van de vordering tot ophouding verweerster nochtans niet zou kunnen verplichten de kabels zelve los te maken, waar dit alleen op bevel van de Officieren van de Haven mag geschieden;

dat verweerster alleen zou kunnen veroordeeld worden het losmaken van de kabels aan voormelde overheden te vragen, wat eiseres niet vordert;

dat overigens geenszins bewezen en door verweerster betwist is, dat zij de beweerdde stappen zou hebben aangewend;

Om deze redenen:

Verklaren de vordering ontvankelijk, doch niet gegrond, wijzen ze dienvolgens van de hand en verwijzen eiseres in de kosten.

NOOT. — Ofschoon bovenstaand bevelschrift een zeer specifiek geval behandelt, is het wel interessant wegens zijn duidelijke motivering. De betwiste rechtsvraag houdt verband met de vraag of de daad van onrechtmatige mededinging door de verweerder persoonlijk moet verricht zijn om aanleiding te geven tot de vordering tot stopzetting. Deze beslissing neemt implicite aan, dat het volstaat dat de daad gepleegd is door de aangestelde van verweerder, en past dus onmiddellijk art. 1384 al. 3 B.W.B. toe op deze stof, ofschoon hierover betwisting bestaat.

(vgl. Fredicq. Dr. Commercial, uitg. 1947, dl. II,

blz. 202 en Voorzitter H.R.B. Brussel 18 Dec. 1947, Rev. Gén. Ass. et Resp. 1948, 4199. Ons artikel «De onrechtmatige mededinging» in R.W. 1948/1949, 882 e.v., inzonderheid onder 5, kol. 888-889). O.i. merkt het bevelschrift zeer terecht op, dat het vraagstuk in rechte kan vermeden worden door een vollediger beschikkend gedeelte der dagvaarding, hetgeen ook de zienswijze blijkt te zijn van Prof. Fredericq (Loc. cit.).

J. R.

VREDEGERECHT TE BERCHEM

15 Maart 1949.

Rechter : M. Baeten.
Advocaten : Mrs Stellfeld en Wuyts.

Verkeer. — Van het voetpad plotseling op de rijweg overstappend voetganger als onvoorzienbare hindernis.

Een autosnelheid van 50 tot 60 Km. per uur op een betrekkelijk belangrijke verkeersweg doorheen een bebouwde dorpskom is niet uiteraard gevaarlijk noch hinderlijk. Een voetganger, die bij het naderen van een snel rijdende auto, die hij kon zien aankomen op de rechterkant van de rijweg, plots het voetpad verlaat en zich op de rijweg begeeft, is een onvoorzienbare en onvermijdbare hindernis. (Verkeersreglement, artikelen 41 en 42).

N. M. B. S. 1/ Flamand.

Aangezien op 13 April 1948 rond 20 uur, in de Dorpstraat te Kapellen, de genaamde Schelfout Joseph aangestelde van aanlegster, aangereden en gekwetst werd door de auto van verweerder, bestuurd door hemzelf;

Aangezien Schelfout Joseph aanlegster in zijn plaats gesteld heeft in al de rechten, middelen en vorderingen, welke hij uit hoofde van het ongeval tegen derden bezat;

Aangezien aanlegster tengevolge van dat ongeval de som van 9.713 fr. heeft uitgegeven voor kosten van geneeskundige verzorging, van ziekenkas, van radiographie en van heelkundige bewerking, welke zij van verweerder vordert;

Aangezien aanlegster aanvoert dat het ongeval veroorzaakt werd door de schuld van verweerder, die met overdreven snelheid zou gereden hebben;

Aangezien niet bewezen is dat verweerder bij het naderen van de plaats van het ongeval met een hogere snelheid reed dan 50 à 60 km. per uur;

Aangezien, met inachtneming van het feit dat de plaats van het ongeval gelegen is in een bebouwde kom, dat echter de Dorpstraat te Kapellen een onderdeel is van de weg Putte-Antwerpen, en van alle andere bestanddelen der zaak, niet kan aangenomen worden dat die snelheid gevaar kon opleveren voor het publiek of hinder voor het verkeer;

Aangezien verder niet bewezen is dat verweerder, rijdende met vermelde snelheid, vóór zich geen voldoende ruimte behield om voor een hindernis te kunnen stilhouden;

Aangezien daarentegen uit de verklaringen van de enige onpartijdige getuigen van het ongeval, door de politie van Kapellen en van Ekeren gehoord, blijkt dat het slachtoffer bij het naderen van verweerder,

die hij kon zien aankomen, plots het voetpad verliet en zich op de rijweg begaf, zodat verweerder, die zoals het behoorde de rechterkant van de rijweg hield, de aanrijding niet kon vermijden; dat met andere woorden, het slachtoffer als een voor verweerder onvoorzienbare en onvermijdbare hindernis op de rijweg kwam opdagen;

Aangezien dus niet bewezen is, dat het ongeval veroorzaakt word door de overdreven snelheid, waarmee verweerder zou gereden hebben;

Aangezien geen andere schuld van verweerder bewezen is noch aangevoerd wordt;

Om deze redenen :

Wij Vrederechter...

Verklaren de eis ongegrond...

BALIELEVEN

Openbare Vergadering van het Vlaams Pleitgenootschap te Brussel op 17 November 1949.

Het Pleitgenootschap hield op 17 November jl. een « lever de rideau », waar een van de meest vooraanstaande Vlaamse advocaten uit Brussel het woord nam over een actueel onderwerp, dat een belangstellend publiek naar het gerechtshof had gelokt.

Na een kort openingswoord door de voorzitter Mr Verougstraete — een voorstelling van de spreker aan het Brussels publiek was overbodig — sprak Mr Henri Fayat, volksvertegenwoordiger over : « *Straatsburg en het Nieuw Europa* ». Spreker, die deel uitmaakte van de Belgische parlementaire afvaardiging te Straatsburg en dus terecht mag beschouwd worden als een veilig en gezaghebbend gids in de doolhof die de ordening van Europa nog steeds is, schetste vooreerst de historische en sociale factoren, die de buitenlandse politiek van de twee hoofdparters Frankrijk en Groot-Brittannië beïnvloeden, in het bijzonder ten aanzien van de eenmaking van Europa. Het is uit een vergelijk tussen het Britse — terughoudendheid tegenover het vasteland en orientatie op het Empire en de andere Angelsaksische landen — en het Franse standpunt — streven naar eenmaking van Europa met culturele en politieke propaganda —, dat de organisatie van Straatsburg, onder de naam « *Raad van Europa* » ontstaan is.

In een met zeer interessante en actuele bijzonderheden verlevendigd betoog tekent spreker vervolgens in grote lijnen de juridische structuur van de verschillende lichamen die de *Raad van Europa* uitmaken : de *Raadgevende Vergadering*, het *Comité van Ministers* en het *Secretariaat-Generaal*. Tevens wordt gewezen op het bestaan en de taak van andere Europese organismen als de *Europese Organisatie voor Economische Samenwerking* (E. O. E. S. = Marshallplan), de *Consultatieve Raad van het Verdrag der Vijf* (Benelux, Frankrijk, Groot-Brittannië) ook *Westerse Unie* geheten, zonder dan nog te gewagen van de vergaderingen der drie Westerse Groten (V. St., Gr. Br., Fr.) met het oog op het Duitse vraagstuk.

De economische vraagstukken die aan Europa worden gesteld behoren tot de meest belangrijke van het ogenblik, doch juist op dit punt wordt de bevoegdheid van de organisatie van Straatsburg reeds fel omstreden. Daar voor het overige de buitenlandse politiek, uit der aard zelf, en de defensie, krachtens art. 1

litt. d van het Statuut, uit de bevoegdheidsfeer van de Raad van Europa werd weggelaten, kan men zeggen dat alle bevoegdheden welke traditioneel toegekomen aan de federale macht in federale staten aan de Raad zijn onttrokken. Er zouden dus alleen voor de Raad overblijven: de sociale, de culturele en de juridische aangelegenheden. Op deze drie gebieden werden te Straatburg belangrijke aanbevelingen gestemd.

De opdracht van de Raad van Europa ligt nochtans elders. De eenmaking van Europa op economisch gebied is een levenskwesitie geworden, en daartoe is nodig de drijfkracht van een politiek organisme zoals de Raad van Europa; een economisch lichaam, zoals de E. O. E. S. is onvoldoende. Private verenigingen verspreiden de eenheidsgedachte en dragen onder de inspiratie van vooraanstaande persoonlijkheden, ertoe bij de hinderpalen weg te ruimen. Het is ten slotte de openbare mening van geheel het vasteland, die de eenmaking van Europa zal moeten bewerken.

De met zeer veel aandacht gevolgde uiteenzetting werd op passend applaus onthaald.

Vlaams Pleitgenootschap te Brussel.

De openingszitting van het Vlaams Pleitgenootschap zal doorgaan op Zaterdag, 17 December a.s. Mr Raymond Nossent zal de openingsrede uitspreken over het onderwerp «Lof der Tolerantie». Het traditioneel banket heeft plaats in de lokalen van de Cercle van de Royal Automobile Club. Inschrijvingen voor dit banket kunnen genomen worden door storting van Fr. 325, op p.c.r. 4750.11 van het Vlaams Pleitgenootschap te Brussel.

BIBLIOGRAPHIE

GABRIEL AUVRAY: L'Adoption et la Tutelle officielle. — Commentaire théorique et pratique de la loi du 22 mars 1940. — Etablissements Emile Bruylant. — 1949.

Voor een paar weken heeft de N.V. Etablissements Emile Bruylant een vrij uitvoerig werk van 179 bladzijden op zeer keurige manier uitgegeven. Het is van de hand van Mr Gabriël Auvray, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel, en draagt als titel: *L'adoption et la Tutelle officielle*, terwijl de ondertitel nauwkeurig de behandelde stof weergeeft: *Commentaire théorique et pratique de la loi du 22 mars 1940*.

De inleiding (p. 7-28) geeft enkele algemene beschouwingen over de kinderaanneming als *institution extrêmement curieuse* en wordt gevolgd door een historisch overzicht dat allereerst de kinderaanneming bij de primitieve volkeren onderzoekt. Vervolgens wordt de ontwikkeling der kinderaanneming besproken in het *Ancien Régime*, alsmede de restauratie ervan door de *Code Napoléon* tegen het advies in der Commissie, die het voor-ontwerp van de Code had opgesteld.

De kinderaanneming had in ons land geen ingang gevonden: ze kwam ten slotte maar uiterst zelden voor, ofschoon na de oorlog van 1914-1918 het aantal kinderaannemingen licht gestegen was. De wetgever van 22 Maart 1940 heeft bedoeld de mogelijkheden der kinderaanneming te vergroten, zonder nochtans uit

het oog te verliezen, dat een overgrote vermenigvuldiging van fictieve verwantschappen op de meest volstreekte manier diende verhinderd te worden.

De pp. 29-81 behandelen de grondvoorwaarden der kinderaanneming, zoals dezelve gewijzigd werden door de wet van 22 Maart 1940, terwijl de rechtspleging onderzocht wordt op de pp. 82-102. De verdere hoofdstukken betreffen dan achtereenvolgens de gevolgen (pp. 103-128), de herroeping (pp. 129-134) en de nietigheden (pp. 135-139) der kinderaanneming. De dienstwillige voogdij maakt het voorwerp uit van een beknopt commentaar (pp. 140-151).

Dit gedeelte van het werk is vooral gesteund op de vroegere commentaren en heeft er naar gestreefd de gewijzigde wetsbepalingen te interpreteren in het licht van de voorbereidende handelingen. De herhaalde verwijzing naar de jongste jurisprudentie heeft in aanzienlijke mate de waarde van het commentaar verhoogd. Juridisch verdienen vooral de aandacht de overwegingen, die de thans formeel gevestigde voorwaarden der kinderaanneming betreffen, nl. de gegronde redenen tot en de voordelen van de kinderaanneming.

In de pp. 152-164 vinden we de kinderaanneming in het internationaal privaatrecht behandeld. Precies op dat gebied stellen zich de belangwekkendste problemen der kinderaanneming onder juridisch oogpunt. De auteur kan zich o.m. niet verzoenen met de beslissing van het gekeerde, ofschoon nog niet gepubliceerde arrest van 17 Januari 1949, dat de kinderaanneming heeft mogelijk geacht door een Nederlands staatsaanneming, ofschoon dezes nationale wet de kinderaanneming helemaal niet kent.

Het werk wordt besloten met een zeer beknopt overzicht van de kinderaanneming in de buitenlandse wetgevingen (pp. 165-167). Verder vinden we op p. 168 de alfabetische lijst der voorbereidende handelingen: deze opsomming zal bij het grondig onderzoek van het een of ander voorwerp de besparing van veel tijd impliceren. Op de pp. 169-170 is de bibliographie aangeduid. De artikelen van Mr P. M. Orban (R. W., 1938-1939, p. 610 v.v.) en J. Rondou (R. T., 1940, p. 335 v.v.) hebben we daarbij spijtig genoeg niet aangetroffen.

Reeds in 1940 publiceerde Mr X. Carton de Wiart een werk in verband met hetzelfde onderwerp. Desondanks is het werk van Mr G. Auvray zeer nuttig en uiterst welgekomen, vermits het de interpretatie der jurisprudentie van de nieuwe wet aan de theoretische teksten heeft kunnen toetsen. Overigens wordt het nut der besproken publicatie nog meer verhoogd door het feit, dat de tweede uitgave van Prof. De Page's *Traité élémentaire* de uitvaardiging der nieuwe wet is voorafgegaan.

Raymond Jacobs.

R. VAN LENNEP: De Geheimhouding (het beroepsgeheim, de verplichting tot geheimhouding, schending van het beroepsgeheim en van de verplichting tot geheimhouding, het recht op geheimhouding, het briefgeheim, het fabrieksgeheim, het kiesgeheim, het geheim der beraadslaging). — Antwerpen, N.V. Standaardboekhandel, 271 blz.

De Belgische rechtsliteratuur bezit geen werk, waarin het vraagstuk van de geheimhouding uitvoerig behandeld is. Uit het in 1947 verschenen «*Répertoire bibliographique du Droit belge (1919-1945)*» van

Bosley, del Marmol en Goossens, blijkt dat in een periode van 25 jaar alleen enkele tijdschriftartikelen aan sommige aspecten ervan zijn gewijd, terwijl in de verschillende handboeken de vele vragen, die door dit probleem worden opgeroepen, uiteraard slechts zeer beknopt en zelden volledig zijn gesteld.

In deze leemte wil klaarblijkelijk het hier aangekondigde boek van Mr Van Lennep voorzien. Bij de lezing ervan constateert men met enige verbazing hoe uitgebreid en hoe veelzijdig en ook, hoe moeilijk het behandelde onderwerp is.

Ongeveer de helft van het boek is besteed aan het zgn. beroepsgeheim van de medicus, de advocaat, de notaris, de leden van de rechterlijke macht, de priester, de avoué, de wisselagent, de deurwaarder, de politie-officier en de journalist. De andere helft bevat o.a. de verplichting tot geheimhouding in verband met administratieve en politieke geheimen, bank- en belastingwezen, bewaargeving, brevetten, curatele en voogdij, deurwaardersakten, diplomatie, economische reglementering, expertise, kosteloze rechtspleging, Wetgevende Kamers, mededeling van handelsboeken, openbare kassen van lening, oneerlijke mededinging, sociale wetgeving, strafregister, verzekering; de schending van het beroepsgeheim en de verplichting tot geheimhouding; het recht op geheimhouding en in verband daarmee, aangifte van misdrijven, bekendmaking der redenen van wraking, belastingwezen, beslagarrest, geboorteaangifte, getuigen in rechte, inlichtingsagentschappen, verhoor over feiten en vraagpunten, stilzwijgen en verzwijging, het vertrouwelijk schrijven, de voorlopige hechtenis, de verzegeling, de registratie enz.

Uit deze enkele aanwijzingen moge het de lezer van deze aankondiging voldoende gebleken zijn, dat Mr Van Lennep het vraagstuk van de geheimhouding in de breedte heeft behandeld en talrijke gebieden van het privaat en publiek recht heeft betreden. Of het oordeel van de auteur altijd moet gevolgd worden, is een vraag, die hier niet beantwoord kan worden. De door hem aangeraakte problemen zijn zo talrijk en de daarover bestaande meningen zo verschillend, dat zulks in het bestek van een korte recensie niet doenbaar is.

Volstaan moet worden met de mededeling, dat het boek van Mr Van Lennep niet slechts de jurist zal interesseren, doch ook al de personen, die uit hoofde van hun stand, beroep of ambt tot geheimhouding verplicht zijn.

E. B. SCHMIDT: Die Maximilianischen Halsgerichtsordnungen für Tirol (1499) und Radolfzell (1506) als Zeugnisse mittelalterlicher Strafrechtspflege. Otto Meissners Verlag, Schloss Bleckede an der Elbe, 1949, 236 p.

«Wir Maximilian von Gotz genaden Römischer König zu allenzeiten Merer des Reichs: Zu Hungern, Damaltien, Croatien, etc. König. Ertzhertzog zu Osterreich. Hertzog zu Burgundi zu Brabant zu Gheldern etc. Grave zu Flandern zu Tirol etc.» Zo luidt het preambel van het «Intzicht und Malefitz hendel und Rechten des lannds der Graveschaft Tyroll». Maximiliaan hertog van Bourgondië, van Brabant, van Gelder, graaf van Vlaanderen: dat alles klinkt ons zo vertrouwelijk! Maximiliaan, de Nederlanden en Tyrol: dit alles leeft nu nog in Innsbruck in de Hofkirche rond zijn graf en de 28 bronzen beelden, waarvan het eerste dit van Clovis is!

Niemand beter dan Eb. Schmidt, hoogleraar te Hei-

delberg en auteur van de gunstig bekende «Einführung in die Deutsche Strafrechtspflege» was in staat de Criminele Ordonnantien van Maximiliaan voor Tirol (1499) en voor de stad Radolfzell in Voortcostenrijk (1506) uit te geven en te verduidelijken.

Op het belang dezer wet als bron der Bambergensis en der Carolina werd ten onzent reeds in 1925 gewezen door Van Heynsbergen in zijn artikel «De Tirolsche Strafwet van 1499» in «Themis», 1925, n° 1 en 2.

Het wetboek van Tirol werd in 1500 gedrukt (het enig bewaard exemplaar bevindt zich thans te Innsbruck): waarschijnlijk is dit de eerste in druk verschenen wetgeving van de gehele wereld!

Het boek van Schmidt is niet alleen een ruim gecommenterende en getrouwe tekstuitgave der beide wetten gebleven: het is uitgegroeid tot een rijke kulturhistorische studie van het oude strafrecht ener laat-middeleeuwse boerengemeenschap.

In zijn uitgebreide inleiding schetst Schmidt een beeld van de politieke en sociale toestanden van het «Herfstij der Middeleeuwen» en schildert de «fahrende leuten», zigeuners uit Ismaël, de veten, folteringen, pest, duivelsgehoof en heksenvervolgingen. Op deze achtergrond worden beide wetten diepzinnig ontleed en verduidelijkt als laatste getuigen ener middeleeuwse strafrechtsopvatting: voorwaar een prachtig studiemateriaal, dat hoogst interessant is. De Maximiliaanse strafwetten ondergingen nog niet de invloed van de Receptie: voorwaar merkwaardig als men bedenkt dat enkele jaren later, in 1507, de «Constitutio criminalis Bambergensis» door een der merkwaardigste rechtsdenkers, de bambergse hofrechter, Johann Freiherr von Schwarzenberg und Hohenlandsberg werd uitgegeven, waarin de theoriën der Italiaanse rechtswetenschap helemaal aan het Duitse rechtsleven werden aangepast.

Schmidt gaf de originele tekst uit in de oorspronkelijke letter, maar deelde het geheel in in rubrieken, artikels en paragrafen, zodat de tekst fel aan overzichtelijkheid won. Bij elke rubriek geeft hij een rijke commentaar, waar ontzaglijk veel in te leren valt, zelfs voor kenners van het oude recht.

Voorwaar een mooie verrijking der cultuurgeschiedenis!

L. Th. Maes.

COMITE MARITIME INTERNATIONAL: Conférence d'Anvers 1947 (Bulletin n° 103). - Anvers Buschmann, 1949, LI + 250 p.

In het «Rechtskundig Weekblad» van 2 November 1947 (kol. 209-218) heeft Mr Carlo Van den Bosch verslag uitgebracht over het XXe Congres van het Comité Maritime International, hetwelk op 24, 25 en 26 September 1947 te Antwerpen gehouden werd.

Op het programma van deze eerste na-oorlogse conferentie stonden de volgende punten: ratificatie van de internationale conventies van Brussel, in het bijzonder van die betreffende de immuniteit van staatschepen, herziening van de internationale conventie over de beperking der aansprakelijkheid van scheepseigenaars, herziening van de artikelen 9 en 4/50 van de internationale conventie over de connossementen, onderzoek van de ontwerpen van conventie, opge maakt door het Congres van Parijs in 1937, hulp en berging van en door luchtvaartuigen ter zee; Regels van York en Antwerpen 1924.

De onderhavige publicatie — waarmede de bekende Bulletins het indrukwekkende nr 103 hebben bereikt — bevat het uitvoerig verslag van dit congres, dat

de inzet was voor een vernieuwde activiteit van het Comité Maritime International.

Benevens dit verslag — bestaande uit vragenlijsten, voorafgaande verslagen, het verslag van de verschillende vergaderingen, de getroffen besluiten — is in dit boek opgenomen een lijst van de sinds 1897 gehouden congressen, de statuten van het Comité Maritime International, de samenstelling van het bureau, de ledenlijsten, enz.

Zoals uit het voorgaande blijkt, biedt deze uitgave waardevol studie- en documentatiemateriaal, waarvoor alle geïnteresseerden bij de studie of de praktijk van het zeerecht het Comité Maritime International dankbaar zullen zijn.

B.

NECROLOGIE

STAFHOUDER G. WAGEMANS

Meester Gaston Wagemans, Stafhouder der Balie van Mechelen, is niet meer.

Alhoewel hij sinds lang lijdend was aan een zware hartkwaal, heeft zijn plots heengaan eenieder verrast en getroffen.

Meester Wagemans behaalde het diploma van doctor in de rechten in 1908, deed zijn stage te Brussel en bleef aldaar ingeschreven tot het begin van de oorlog 1914-1918.

Hij verbleef alsdan gans de bezetting te Londen waar hij zich verdienstelijk maakte in de diensten die aldaar de deelname van België aan de oorlog verzekerden.

In 1919 vestigde hij zich te Mechelen, werd spoedig een bekend figuur in de rechterlijke middens, wyl zijn studie tot een der meest aanzienlijke uitgroeide.

Advocaat van de Staat en van talrijke grote maatschappijen, was hij de regelmatigheid en de stiptheid zelve. Steeds vóór het begin der zittingen aanwezig, waren al de hem toevertrouwde zaken volledig en tijdig onderzocht en zijn bundels, toonbeelden van orde en degelijkheid.

Begripsvol tegenover de anderen, streng voor zich zelf, genoot hij het volle vertrouwen van de magistraten en van zijn confraters. Hij was plaatsvervangend rechter en werd in 1932 tot pleitbezorger benoemd.

In 1930 en 1948, werd hij tot Stafhouder gekozen.

Steeds eenvoudig, kalm en bescheiden maar uiterst werkzaam en eerlijk, overleed hij te bed, een bundel in de hand.

Allen die hem kenden en waardeerden, zullen van hem een blijvende herinnering bewaren.

MEDEDELINGEN

Tienjarige wedstrijd voor juridische wetenschappen.

De heer E. Van Dievoet, professor aan de Universiteit te Leuven en lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, was benoemd geworden tot lid van de jury voor de tienjaarlijkse wedstrijd voor juridische wetenschappen.

Onze lezers zullen met de grootste belangstelling kennis nemen van het schrijven dat Prof. Van Dievoet heeft toegezonden aan de heer Minister van Openbaar

Onderwijs om deze aanstelling te weigeren naar aanleiding van het feit dat de Vlamingen niet dezelfde kansen hebben als hun Fransschrijvende collega's om aan deze wedstrijd te kunnen deelnemen.

« Leuven, 14 November 1949.

Mijnheer de Minister,

Door Uw geëerde brief van 4 November, Directie van het Hoger Onderwijs, mocht ondergetekende E. Van Dievoet, professor aan de Katholieke Universiteit te Leuven en lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, kennis nemen van zijn benoeming door Z. K. H. de Prins-Regent tot lid van de jury, die belast is met het beoordelen van de tienjaarlijkse wedstrijd voor juridische wetenschappen (periode 1932-1941).

Tot zijn groot leedwezen ziet ondergetekende zich verplicht zich tot U te wenden met de vraag Z. K. H. de Prins-Regent te willen verzoeken, dat het Hem behage, hem van deze opdracht, hoe vererend ook, te ontslaan. Dit besluit vindt zijn oorzaak in de samenstelling van de jury en kon niet eerder worden genomen, daar ondergetekende eerst door Uw brief van deze samenstelling werd in kennis gesteld.

De taak van de door Z. K. H. de Prins-Regent benoemde jury bestaat er in, tussen de tijdens de periode 1932-1941 verschenen Belgische Werken, datgene uit te kiezen, dat de tienjaarlijkse prijs verdient. Wil de jury op een doelmatige wijze kunnen beraadslagen en op een rechtvaardige wijze kunnen beslissen, dan dient zij aldus te zijn samengesteld, dat alle leden volkomen in staat zijn, zowel de in het Nederlands als de in het Frans gestelde werken te lezen en die, niet alleen naar de inhoud, maar ook naar de vorm, te beoordelen.

Het is ondergetekende bekend, dat de samenstelling van de jury aan dit vereiste geenszins voldoet. Indien ondergetekende zich veroorlooft, deze zijn overtuiging uit te spreken, dan betekent zulks geen critiek op de personaliteit van enig lid van de jury; integendeel brengt hij hier gaarne hulde aan de verdiensten als geleerden en aan de onpartijdigheid van al zijn collega's. Overigens meent hij te weten dat, bij de samenstelling van de jury, naar de hier bedoelde taalkundigheid niet is geïnformeerd.

Waar de toestand zo is, kan ondergetekende het tegenover zijn geweten niet verantwoorden, zijn medewerking te verlenen aan het beoordelen van een wedstrijd, waarbij de in het Nederlands schrijvende geleerden onvermijdelijk ten opzichte van hun in het Frans schrijvende concurrenten, in een nadelige positie komen.

Ondergetekende verzoekt U, Mijnheer de Minister, de betuiging van zijn bijzondere hoogachting te willen aanvaarden.

(get.) E. Van Dievoet.

Inkomen van Amerikaanse Advocaten.

Wij lezen in het Nederlands «Advocatenblad» de interessante hieronderstaande mededeling betreffende het inkomen van Amerikaanse advocaten:

In «The New York Times» van 24 Augustus 1949 lezen wij dat het inkomen van de 140.000 advocaten

in de Verenigde Staten in 1948 gemiddeld \$ 8121 bedroeg. Van 70.000 hunner bedroeg het inkomen minder dan \$ 5719, van de overige 70.000 bedroeg het meer.

Ongeveer 71 % der advocaten in de Verenigde Staten is niet geassocieerd; 15 % oefenen de practijk uit in kantoren van twee compagnons, 14 % in grotere kantoren.

Het inkomen der advocaten schijnt in Amerika hoger te zijn, naar mate het kantoor omvangrijker is. Zo was in 1947 (voor 1948 zijn deze bijzonderheden blijkbaar nog niet berekend) het inkomen van de alleenstaande advocaat gemiddeld \$ 5800, dat van de advocaat die deel uitmaakte in een kantoor van 9 tot meer compagnons, gemiddeld \$ 27.000.

In plaatsen met een bevolking van 1000 of minder gedroeg het gemiddelde inkomen van de advocaten in 1947 \$ 3694, in steden met een bevolking van 1.000.000 of meer \$ 10.625.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, nr. 41 van 26 November 1949.

Mr M. V. Polak : De parlementaire enquête. — Dr Mr W. Schenk : De snelheid der civiele procedure. —

Mr W. H. Nagel : Het 2e Internationaal Congres voor « Défense Sociale », van 3-8 October te Luik. — Mr M. V. Polak : De P. B. O., instelling van een lichaam en delegatie van wetgeving.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, nr 4114 van 26 November 1949.

Prof. Mr G. de Grooth : De effectregistratie middel tot weigering van rechtsherstel? — W. P. van Sikkelus : Verblijvingsbedingen en inkomstenbelasting. — W. J. Zulstra : Aftrek van belangschulden.

Revue de droit pénal et de criminologie, November 1949, nr 2.

H. Bekaert : Le contrôle de la fonction juridictionnelle dans l'instruction préparatoire. — S. Versele : Des limites de l'intervention judiciaire dans la lutte contre la délinquance. — J. Graven : Les conceptions pénales et l'actualité de Montesquieu.

Journal des Tribunaux, 27 November 1949, nr 3829.

Henri Jaspar : Discours de Me Pierre-François Witmeur. — Discours de M Raymond Schueler. — Discours de Me Albert Chomé. — Jurisprudence.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"
